

**Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний університет**

А. В. Сватьсв, А. В. Симонік, О.І. Верітов, Т.В Воронкова

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ

**Конспект лекцій
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності «Фізична культура і спорт»
освітньо-професійної програми «Спорт»**

**Запоріжжя
2023**

**Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний університет**

А. В. Сватьєв, А. В. Симонік, О.І. Верітов, Т.В Воронкова

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ

**Конспект лекцій
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності «Фізична культура і спорт»
освітньо-професійної програми «Спорт»**

Затверджено
вченою радою ЗНУ
Протокол № 10 від 27.04. 2023 р.

**Запоріжжя
2023**

УДК : 378.093.5:796.032(075.8)
Т338

Теорія і практика олімпійської освіти : конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Фізична культура і спорт» освітньо-професійної програми «Спорт» / А. В. Сватъєв, А. В. Симонік, О. І. Верітов, Т. В. Воронкова. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 72 с.

У виданні в систематизованому вигляді подано теоретичні основи дисципліни «Теорія і практика олімпійської освіти» відповідно до робочої програми.

Увагу акцентовано на ключових поняттях олімпійської освіти, особливостях класифікації моделей і програм олімпійської освіти; провідних завданнях і функціях олімпійської освіти; особливостях впровадження олімпійської освіти у зарубіжних країнах; основоположних принципах Олімпійської хартії; структурі та повноваженням комісій Національного олімпійського комітету.

Теоретичний матеріал курсу наочно проілюстровано рисунками та схемами.

Визначення основних термінів і понять навчальної дисципліни розкрито в глосарії. Для діагностики рівня засвоєння знань запропоновано питання для самоконтролю й тести, для поглибленого вивчення програмного матеріалу рекомендовано основну та додаткову літературу.

Для здобувачів ступеня вищої освіти магістра, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Спорт».

Рецензент

С. І. Караулова, д-р наук з фіз. вих. і спорту, проф. кафедри фізичної культури і спорту

Відповідальний за випуск

М. В. Маліков, д-р біол. наук, проф., декан факультету фізичного виховання, здоров'я та туризму

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Зміст лекційного матеріалу	6
Тема 1. Олімпізм як універсальна концепція виховання та освіти молоді.....	6
<i>Питання для самоконтролю.....</i>	<i>16</i>
<i>Тести.....</i>	<i>16</i>
Тема 2. Міжнародна олімпійська академія та олімпійський музей	18
<i>Питання для самоконтролю.....</i>	<i>27</i>
<i>Тести.....</i>	<i>28</i>
Тема 3. Міжнародний олімпійський комітет (МОК).....	29
<i>Питання для самоконтролю.....</i>	<i>32</i>
<i>Тести.....</i>	<i>33</i>
Тема 4. Формування теоретико-методичних та організаційних засад олімпійської освіти у світовому контексті.....	35
<i>Питання для самоконтролю.....</i>	<i>38</i>
<i>Тести.....</i>	<i>38</i>
Тема 5. Основа олімпійського спорту – Олімпійська хартія.....	39
<i>Питання для самоконтролю.....</i>	<i>43</i>
<i>Тести.....</i>	<i>44</i>
Тема 6. Комісія Національного олімпійського комітету України.....	44
<i>Питання для самоконтролю.....</i>	<i>48</i>
<i>Тести.....</i>	<i>48</i>
Тема 7. Освітня діяльність комісій Національного олімпійського комітету України.....	49
<i>Питання для самоконтролю.....</i>	<i>64</i>
<i>Тести.....</i>	<i>65</i>
Глосарій	67
Використана література	70

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Теорія і практика олімпійської освіти» належить до циклу дисциплін за вибором закладу вищої освіти.

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія і практика олімпійської освіти» є теоретичне обґрунтування структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес освітніх закладів нашої країни; формування гуманістичних якостей майбутніх фахівців як головної умови духовного становлення особистості; аналіз впливу олімпійської ідеології на духовні, фізичні та інтелектуальні якості особистості.

Зміст курсу розкриває питання впровадження у процес навчання і виховання елементів олімпійської освіти як позитивного чинника, спрямованого на гуманізацію суспільства. Він націлений на виховання психічно і фізично здорової, працездатної, толерантної, законослухняної особистості, яка в повсякденному житті дотримується правил чесної гри.

Основними завданнями дисципліни «Теорія і практика олімпійської освіти» є:

- ❖ інтеграція сучасної системи олімпійської освіти в освітньо-виховний процес усіх освітніх закладів України;
- ❖ гуманізація освіти;
- ❖ запобігання антисоціальній поведінці всіх верств населення України через провідні ідеї олімпійської освіти;
- ❖ допомога всім школярам і студентам на шляху фізичного вдосконалення та розвитку своєї особистості на засадах олімпійської ідеології;
- ❖ сприяння збереженню олімпійських традицій.

Курс «Теорія і практика олімпійської освіти» має тісні міжпредметні зв'язки з такими дисциплінами, як «Олімпійський і професійний спорт», «Підготовка персонального тренера», «Професійна майстерність тренера», «Олімпійський та спортивний рух», «Міжнародний олімпійський та спортивний рух».

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Теорія і практика олімпійської освіти» студенти повинні:

Знати:

- ❖ історичні передумови формування олімпійської освіти як елемента гуманізації освіти та виховання дітей і молоді;
- ❖ мету, завдання та функції олімпійської освіти;
- ❖ структурно-функціональну модель інтеграції олімпійської освіти в

навчально-виховний процес;

- ❖ особливості формування системи олімпійської освіти у світлі діяльності міжнародних організацій;

- ❖ особливості олімпійської освіти як педагогічного феномену;

- ❖ історичні та теоретико-методичні засади інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес.

Уміти:

- ❖ інтегрувати олімпійські знання в навчально-виховну та спортивно-масову практику освітніх і спортивних закладів нашої країни;

- ❖ застосовувати методи, форми та засоби олімпійської освіти;

- ❖ запобігати антисоціальній поведінці школярів і студентів шляхом залучення їх до олімпійських традицій.

У запропонованому авторами виданні відповідно до робочої програми навчальної дисципліни подано основи теорії та практики олімпійської освіти. Теоретичний матеріал курсу послідовно викладено у 7 темах і доповнено достатньою кількістю рисунків і схем. До кожної теми запропоновано питання для самоконтролю та тести.

Видання сприятиме засвоєнню здобувачами ступеня вищої освіти магістра, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Спорт», теоретичного аспекту дисципліни «Теорія і практика олімпійської освіти», ефективній і якісній підготовці до практичних занять, поточного й підсумкового семестрового контролю.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ

Тема 1. Олімпізм як універсальна концепція виховання та освіти молоді

Мета: ознайомитись із історичними передумовами формування олімпійської освіти; усвідомити мету, завдання та функції олімпійської освіти; розглянути класифікацію моделей і програм олімпійської освіти.

План

1. Соціальна сутність олімпійської освіти.
2. Мета, завдання та функції олімпійської освіти.
3. Класифікація моделей і програм олімпійської освіти.

Ключові терміни та поняття: *олімпізм, Олімпійська хартія, олімпійське виховання, олімпійський рух, мета, завдання, функції олімпійської освіти, концепція олімпізму, модель олімпійської освіти, програма олімпійської освіти.*

1. Соціальна сутність олімпійської освіти

Олімпійський спорт є одним із найдивовижніших явищ в історії людства. Олімпійські ігри зародилися в 776 р. до н.е. в Стародавній Греції і протягом наступних 1000 років не тільки регулярно проводилися, але й були дуже важливою складовою життя еллінської цивілізації. Сучасні Олімпійські ігри відродилися у цілковито нових історичних умовах. Однак в їх основі лежать ідеали Олімпійських ігор Стародавньої Греції, які обумовили можливість відродження і зробили олімпійський спорт популярним явищем, феноменом суспільного життя всієї світової спільноти.

Олімпізм – це концепція, що бере свій початок у Стародавній Греції та містить фундаментальні принципи виховання людини.

«Олімпізм намагається сконцентрувати в єдиному промені всі принципи, що будуть сприяти досягненню досконалості людини», – вважав барон П'єр де Кубертен. Давньогрецькі філософи чітко усвідомлювали, що фізична досконалість, сила та здоров'я тільки в поєднанні з духовними й моральними якостями та вихованням за допомогою вправ і змагань сприяли формуванню досконалої особистості.

Відтак цілком справедливо олімпізм і олімпійська філософія виявилися життєздатними для розвитку системи спортивного виховання. Цінності античної культури зберігалися на різних етапах розвитку людства як незалежна ідеологічна основа виховання особистості, але відповідно до соціальних вимог вони змінювалися. П'єр де Кубертен, почерпнувши натхнення від Стародавніх Олімпійських ігор і принципів грецької системи виховання, був переконаний, що філософія, яка стала основою грецької культури, може слугувати для розвитку сучасного людства.

Сучасна концепція олімпізму лежить в основі міжнародного

олімпійського руху та згідно з Олімпійською хартією являє собою філософію життя, що звеличує та об'єднує в гармонійне ціле якості тіла, волю та розум.

Олімпізм, що поєднує спорт із культурою та освітою, спрямований на формування способу життя, який базується на радості від зусилля, цінності доброго прикладу та на повазі до універсальних фундаментальних етичних принципів.

Мета олімпізму полягає в тому, щоб скрізь поставити спорт на служіння гармонійному розвитку людини та сприяти встановленню мирного суспільства, зацікавленого у збереженні людської гідності. Таким чином, олімпізм завдяки своєму великому гуманістичному потенціалу може виступати ідеологічною і моральною основою концепції виховання та освіти молоді.

Олімпійське виховання, метою якого є залучення дітей і молоді до ідеалів та цінностей олімпізму, посідає все більш важливе місце в системі освіти різних країн. Це знайшло своє відображення у резолюції третьої сесії Міжурядового комітету з фізичного виховання і спорту при ЮНЕСКО від 1983 року, згідно з якою всі держави-учасники Комітету повинні «ввести і підсилити викладання олімпійських ідеалів у школах і навчальних закладах відповідно до їх власної системи освіти».

У Міжнародній хартії фізичного виховання і спорту ЮНЕСКО, підписаній представниками держав-членів ООН, визначено, що *одним із основних напрямків розвитку олімпійської освіти* є введення в державні програми соціального й культурного розвитку заходів щодо виховання молоді на основі принципів олімпізму.

Необхідність поширення моральних, культурних і освітніх цінностей олімпізму учасниками олімпійського руху серед усіх груп населення також відзначено і в рекомендаціях олімпійських конгресів, що проходили у Варні, Баден-Бадені та Парижі. Для реалізації програми розповсюдження ідей олімпізму на національному рівні в 1994 році за підтримки президента МОК був створений Керівний комітет проєкту всесвітньої компанії «Національні олімпійські комітети в дії: поширення олімпійських ідеалів через систему освіти». І відповідно до Олімпійської хартії одним із основних завдань НОКів є пропагування фундаментальних принципів олімпізму на національному рівні в межах спортивної діяльності, розповсюдження олімпізму в навчальних програмах фізичного виховання і спорту в школах та ЗВО. Вони стежать за створенням інституцій, що мають присвятити себе олімпійському вихованню.

Для розвитку олімпійського руху в різних країнах особливе значення має формування об'єктивної системи знань у сфері олімпійського спорту.

Так, в колишньому СРСР олімпійський рух розвивався однобічно. Основна увага приділялась системі підготовки та участі спортсменів в Олімпійських іграх. Робота в даному напрямі проводилась ефективно, що сприяло досягненню високого авторитету радянської школи олімпійського спорту на міжнародній арені. Проте адміністративний розвиток олімпійського спорту виключно в даному напрямі гальмував інші цікаві та важливі напрями сучасного олімпійського руху – історичний, гуманістичний, організаційно-правовий, стримував функціонування міжнародної олімпійської системи,

зміцнення матеріальної бази олімпійського спорту за рахунок розвитку зв'язків з економікою, проникнення ідей олімпізму в систему освіти і виховання, зв'язок олімпійського спорту з професійним, масовим та ін.

Сьогодні вивчення історії та розвитку олімпійського руху, його ідеалів і принципів, ролі в системі явищ сучасного суспільного життя, організаційно-правових і економічних основ олімпійського спорту, теорії та практики підготовки спортсменів до Олімпійських ігор має велике виховне та освітнє значення.

Суб'єктами олімпійської освіти є всі члени колективу освітнього закладу, на базі якого проводиться освітня робота. Молодь у цьому випадку є не лише об'єктом цілеспрямованої діяльності дорослих, а й активним суб'єктом, що пропагує і реалізує ідеали й цінності олімпізму на практиці. Виходячи з цього, в рамках установи для вирішення завдань олімпійського виховання і освіти формуються суб'єкт-об'єктні та суб'єкт-суб'єктні відносини.

Олімпійська освіта в її вузькому тлумаченні являє собою процес цілеспрямованого і систематичного впливу суб'єкта виховання на об'єкт в інтересах розвитку якостей, що відповідають цілям і завданням виховної системи «Олімпійська педагогіка». Це визначення характеризує сутність процесу олімпійського виховання як єдиної діяльності, з одного боку, тренерів і педагогів, що впливають на розум, почуття, волю спортсмена, а з іншого боку – підлітків, які активно реагують на ці дії під впливом своїх потреб, мотивів, життєвого і спортивного досвіду, переконань та інших чинників. Характер взаємозв'язків і виховні функції кожного суб'єкта регулюються педагогічними принципами і спрямовані на забезпечення успішності виховного процесу.

Процес олімпійського виховання і освіти передбачає участь в ньому не тільки фахівців у галузі фізичної культури і спорту, видатних спортсменів і тренерів, викладачів різних навчальних дисциплін, але й політиків, науковців, письменників, артистів, представників засобів масової інформації та ін.

Таким чином, олімпійська освіта спрямована на формування та вдосконалення у дітей і молоді (рис.1):

- ❖ системи знань;
- ❖ системи мотивації (інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій, установок тощо);
- ❖ системи умінь і навичок.

Олімпійська освіта являє собою:

- ❖ соціальний процес, що веде до визначених змін і здійснюється людьми, наділеними неповторною своєрідністю;
- ❖ вид свідомої та цілеспрямованої діяльності його учасників, який передбачає реалізацію закладених задатків людини;
- ❖ процес соціалізації молоді та розподіл людей відповідно до виконуваних ними функцій.

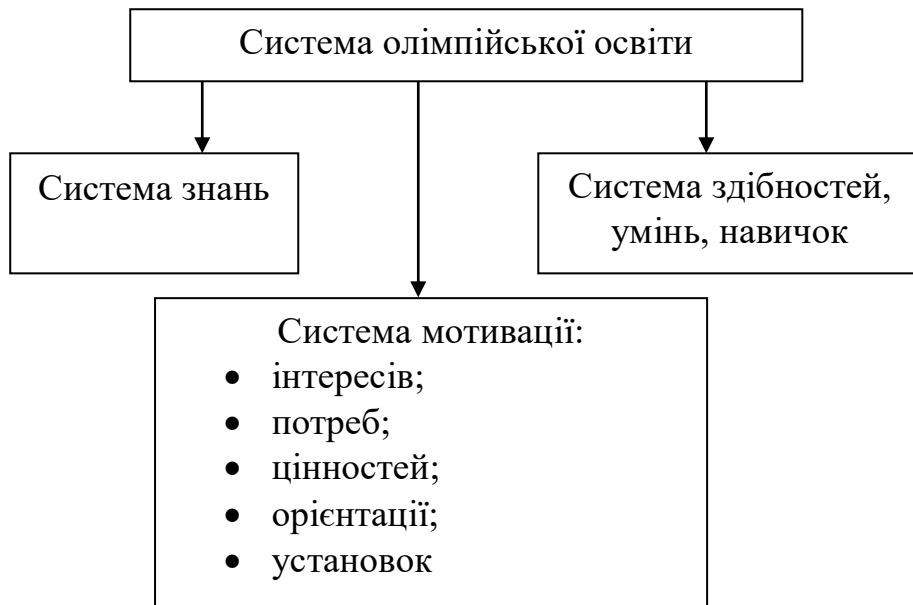

Рисунок 1 – Система олімпійської освіти

2. Мета, завдання та функції олімпійського виховання

Метою олімпійського виховання є створення умов для формування в дітей і підлітків комплексу якостей, поглядів, переконань, що забезпечують усебічний, гармонійний розвиток особистості у межах виховної системи «Олімпійська педагогіка».

Основні завдання олімпійської освіти:

- ❖ формування в юних спортсменів-олімпійців світогляду, основу якого складають патріотизм, моральність, законослухняність, здоровий спосіб життя;
- ❖ формування позитивної мотивації до навчання та праці, творчого ставлення до своїх обов'язків;
- ❖ гармонійний розвиток спортсменів-олімпійців з урахуванням індивідуальних можливостей і вимог школи;
- ❖ підвищення ролі олімпійського виховання в повсякденному житті.

Для досягнення мети й завдань олімпійського виховання реалізуються покладені на нього функції.

Функція (від лат. *functio* – виконання, звершення) – обов'язок, коло діяльності; призначення; зовнішній прояв властивості будь-якого об'єкта в даній системі відносин.

Як освіті взагалі, так і олімпійській освіті зокрема притаманні певні функції, які вона здійснює в суспільстві.

Конкретними функціями освіти є пізнавальна, що забезпечує трансляцію знань і продукування нових знань; соціальна, культуро-творча, що забезпечує передачу й розвиток культурної спадщини; гуманістична, що культивує та розвиває інтелектуальні та творчі здібності особистості.

Рисунок 2 – Основні завдання олімпійської освіти

Інформаційна функція забезпечує підвищення культурного рівня, творчу самореалізацію вчителя в його діяльності, пов'язаній з моральною, естетичною, громадсько-правовою оцінкою подій, прийняттям нестандартних рішень, вибором систем і методик навчання та виховання, а також позитивний вплив на розвиток соціально значущих зав'язків у колективах освітніх закладів.

Формуюча функція забезпечує створення умов для впливу ідей олімпізму на розвиток педагогів, адаптацію та самореалізацію творчості кожного учня на основі гуманістичних і демократичних принципів.

Статусна функція забезпечує розуміння та прийняття керівниками освіти і спорту, педагогами та спортсменами важливої ролі олімпійського руху як ефективного засобу виховання підростаючого покоління.

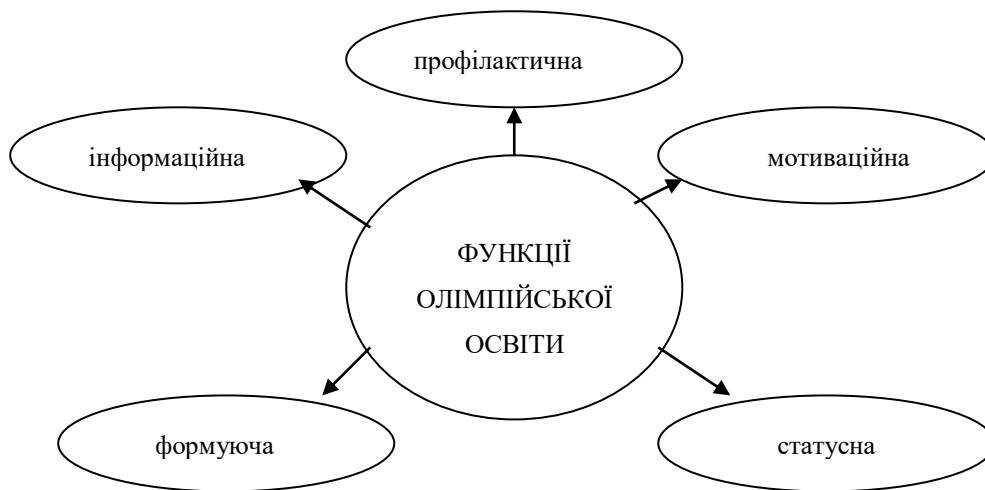

Рисунок 3 – Функції олімпійської освіти

Мотиваційна функція полягає у створенні соціально-психологічних і педагогічних умов, що спонукають суб'єктів процесу олімпійського виховання до ефективного виконання обов'язків і соціально-ціннісних функцій у колективах освітніх установ, і спрямована на забезпечення умов для формування в учнів відповідних мотиваційних і поведінкових характеристик активної соціальної орієнтації на засадах здорового способу життя.

Профілактична функція дозволяє прогнозувати, запобігати та усувати антисоціальні прояви поведінки, негативні якості та риси характеру школярів в інтересах формування й розвитку соціально ціннісних утворень в освітньо-виховному процесі.

У поєднанні з відповідними заходами виховного характеру у процесі оволодіння знаннями та їх застосуванням на практиці вони формують не тільки характер мислення, а й особистість загалом.

Для успішного впровадження в освітньо-виховний процес нових методик та інноваційних технологій, у тому числі й олімпійської освіти, важливого значення набуває готовність педагогічного колективу: здатність його до ділового об'єднання, організаційна єдність, моральна спрямованість, інтелектуальний рівень, бажання постійно оволодівати новими знаннями і передавати їх своїм вихованцям.

Олімпійська освіта може виконувати свої функції лише у відповідному виховному середовищі, яке має відповідати певним психолого-педагогічним вимогам:

- ❖ визначальними умовами формування цілісної особистості дитини повинні стати спілкування, виховання та розвиток;
- ❖ особистісний підхід повинен спрямовуватись на визнання кожної дитини вищою соціальною цінністю з урахуванням її здібностей;
- ❖ навчання та виховання повинні проводитись у відповідному середовищі, де створюється та підтримується атмосфера емоційного піднесення, ідейної активності, естетичної досконалості та дотримуються

етичні норми;

❖ суб'єкт-суб'єктивні відносини всіх учасників освітньо-виховного процесу (учнів, учителів, батьків) мають носити гуманістичний характер для створення комфортного психолого-педагогічного клімату.

Таким чином, функції олімпійської освіти відповідають функціям освіти взагалі та «тенденціям сучасного суспільного розвитку, у тому числі у сфері політики та ідеології, інтересам і потребам сучасної цивілізації, а також завданням і проблемам», на вирішення яких спрямовані зусилля сучасного світу. Ці функції не залежать від системи державного устрою, оскільки олімпійська освіта має єдину мету, визначену Міжнародним олімпійським комітетом.

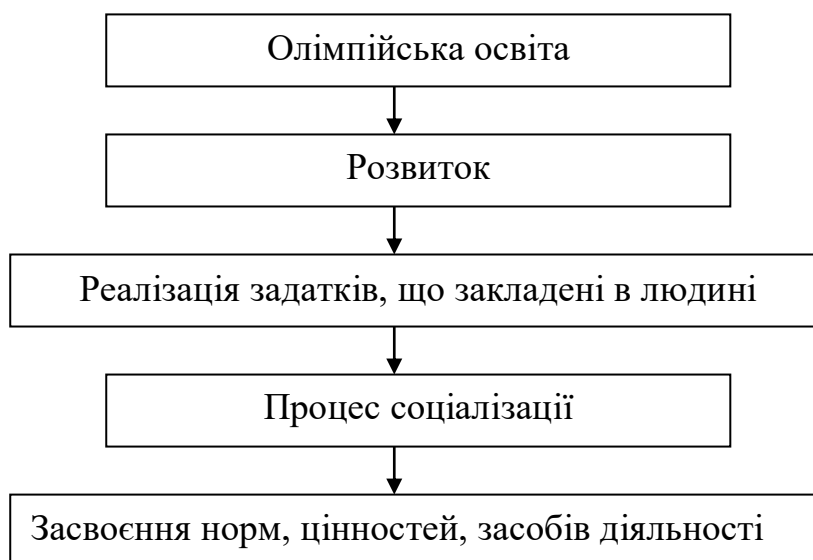

Рисунок 4 – Механізм впливу олімпійської освіти та виховання на людину і суспільство

Н освітньому плані педагогічна діяльність спрямована на формування й удосконалення знань про:

- 1) олімпійські ігри й олімпійський рух, їх історію, цілі, завдання та основні ідеали й цінності олімпізму;
- 2) спорт, його різновиди, засоби й методи спортивної підготовки, що і забезпечують високі досягнення у спорті;
- 3) гуманістичний, соціально-культурний потенціал спорту, його роль у здоровому способі життя людини;
- 4) концепцію, ідеали й цінності стосовно взаємин між людьми.

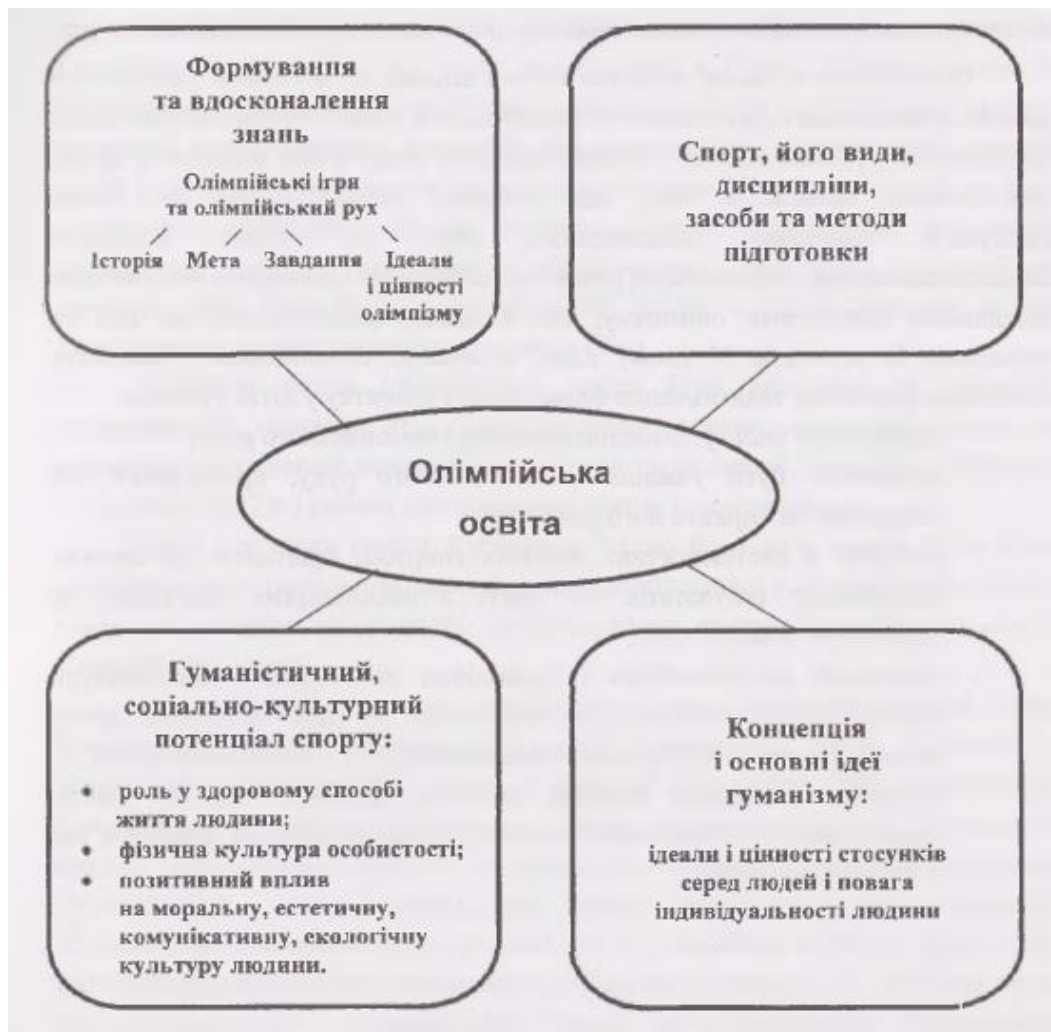

Рисунок 5 – Складові олімпійської освіти

У трактуванні освітніх завдань педагогічної діяльності в рамках олімпійського руху є деякі проблеми.

Перша з них визначається дуже широким тлумаченням цих завдань, а саме: до них відносять практично всі завдання, що так чи інакше пов'язані зі спортом, спортивним тренуванням, із фізичною культурою, фізичним вихованням, збереженням і зміцненням здоров'я людини тощо. При такому трактуванні олімпійська освіта втрачає свою специфіку, збігається із завданнями фізичного виховання, спортивного тренування тощо. Інша проблема виявляється в занадто вузькому тлумаченні завдань, у зведенні їх лише до формування знань про олімпійські ігри й олімпійський рух.

Помилковим є також звуження мети і завдань педагогічної діяльності в межах олімпійського руху лише до формування в дітей і молоді певних знань. Інформаційна робота повинна займати важливе місце в цій діяльності, проте найголовніше полягає в тому, щоб створити реальні умови, які мають спонукати учасників олімпійського руху не тільки визнавати самовдосконалення, гармонійний розвиток особистості та принципи «чесної гри» важливими цінностями олімпізму, але й дійсно орієнтуватися на них та втілювати їх в життя.

У цьому плані в системі олімпійського виховання необхідна реалізація завдань щодо формування та розвитку в дітей і молоді:

- ❖ інтересу до спорту, Олімпійських ігор та олімпійського руху;
- ❖ прагнення бути учасником олімпійського руху, пропагувати ідеї олімпізму та сприяти його розвитку;
- ❖ потреби в систематичних заняттях спортом, прагнення досягати високих спортивних результатів та брати участь в олімпійських змаганнях на принципах «чесної гри»;
- ❖ орієнтації на різнобічно і гармонійно розвинутого олімпійського атлета (*homo olympicus*), що обирається як ідеал та повного мірою відповідає девізу Кубертена: «Піднесений дух у розвиненому тілі!»;
- ❖ потреби в активних заняттях спортом, дотриманні здорового способу життя, гармонійному й різнобічному розвитку, удосконаленні як фізичних, так і духовних якостей.

3. Класифікація моделей і програм олімпійської освіти

Вивчення стану організації олімпійської освіти в країнах світу дає підстави стверджувати, що на сучасному етапі вона реалізується за двома моделями: громадською та громадсько-державною.

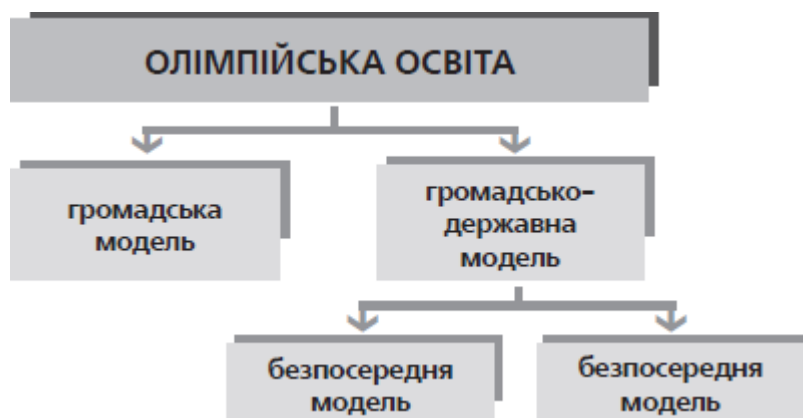

Рисунок 5 – Моделі реалізації олімпійської освіти

Громадська модель характеризується тим, що реалізацією олімпійської освіти опікуються громадські організації під егідою національного олімпійського комітету і/або національної олімпійської академії. В рамках цієї моделі програми олімпійської освіти не є державними, тобто обов'язковими або рекомендованими державним органом для використання в освітньому процесі, і тому не забезпечують широкомасштабного залучення до засвоєння олімпійських знань.

Громадсько-державна модель ґрунтується на взаємодії державних органів освіти, органів управління фізичною культурою і спортом, національного олімпійського комітету та/або національної олімпійської академії. У межах цієї моделі реалізуються два її види: контекстна та безпосередня:

- **безпосередня громадсько-державна модель** передбачає реалізацію олімпійської освіти в межах теоретичного розділу навчальної програми з дисципліни «Теорія і практика олімпійської освіти».

- **контекстна громадсько-державна модель** пропонує передачу олімпійських знань у процесі викладання різних навчальних дисциплін, тобто через інтеграцію питань олімпійської тематики в навчальні програми з інших предметів, не порушуючи їхньої природної структури.

Необхідно зазначити, що у більшості країн реалізація олімпійської освіти відбувається за громадською моделлю.

Сучасні програми олімпійської освіти можна класифікувати за двома критеріями:

- 1) залежно від мети і завдань, для вирішення яких вони розроблені;
- 2) залежно від освітніх закладів, в яких вони реалізуються.

Класифікацію сучасних програм олімпійської освіти можна представити схематично.

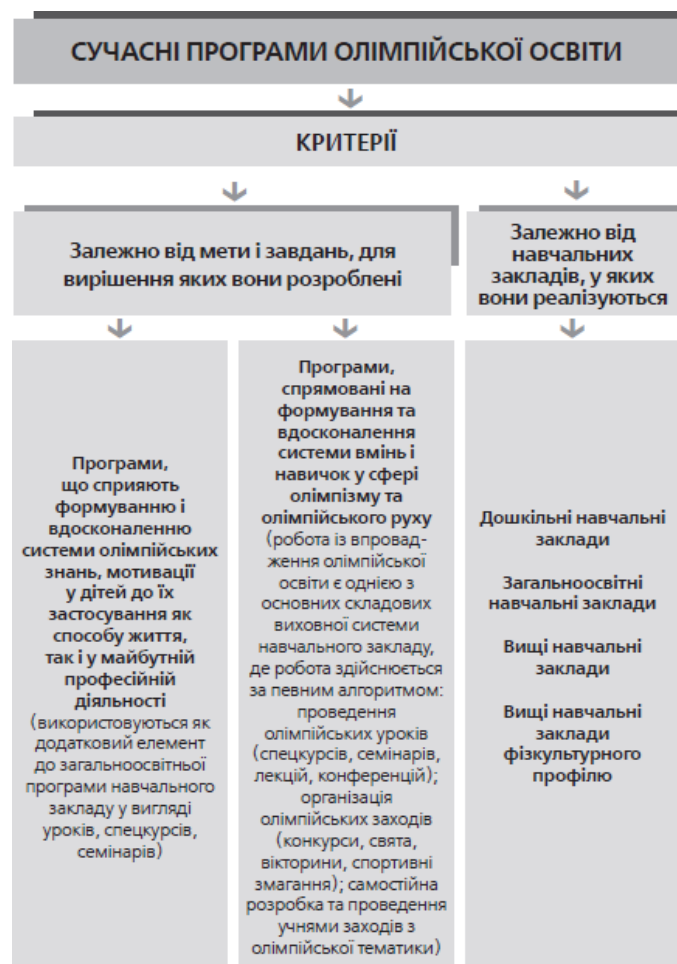

Рисунок 6 – Класифікація сучасних програм з олімпійської освіти (за Рогозіною Г. А.)

Водночас деякі програми є універсальними і їх можна віднести як до першої, так і до другої групи. Ознайомившись із різноманітними системами,

моделями, програмами олімпійської освіти, формами й методами її впровадження в різних країнах світу, можна впевнено стверджувати, що національні моделі олімпійської освіти є частиною глобального простору олімпійського руху й освіти. Водночас їх структура, порядок функціонування мають будуватися з акцентом на ментально-культурну своєрідність нації, виходячи з етно-соціального досвіду, у тому числі й педагогічного.

? Питання для самоконтролю

1. Коротко охарактеризуйте витoki олімпійської освіти як елемента гуманізації освіти і виховання дітей та молоді.
2. Розкрийте сутність поняття «олімпійська освіта».
3. Окресліть основні завдання олімпійської освіти.
4. Які функції покладено на олімпійську освіту?
5. Наведіть класифікації моделей олімпійської освіти.
6. Наведіть класифікації програм олімпійської освіти.
7. Поясніть, у чому полягає сучасна концепція олімпізму.

Тести

1. За концепцією П'єра де Кубертена олімпійське виховання полягає у:

А) подоланні розриву між фізичним і духовним розвитком людини та потребує поєднання фізичного виховання з інтелектуальним і моральним;

Б) реалізації олімпійської освіти, яка ґрунтується на принципах Олімпійської хартії та гуманістичних нормах взаємовідносин між людьми, що пропагуються олімпізмом;

В) у тому, щоб усі учасники олімпійського руху не тільки знали і правильно розуміли ідеали й цінності олімпізму, а й прагнули у своїй реальній поведінці орієнтуватися на них, спрямовуючи свої зусилля на втілення їх у життя.

2. Інформаційна функція забезпечує:

А) розуміння і прийнятті керівниками освіти та спорту, педагогами та спортсменами важливої ролі олімпійського руху як ефективного засобу виховання підростаючого покоління;

Б) підвищення культурного рівня, творчу самореалізацію тренера (вчителя) в його діяльності, пов'язаній із моральною, естетичною, громадсько-правовою оцінкою подій, прийняттям нестандартних рішень, вибором систем і методик навчання та виховання, а *також позитивний вплив* на розвиток соціально значущих зав'язків у колективах освітніх закладів;

В) створення умов для впливу ідей олімпізму на розвиток педагогів, адаптацію та самореалізацію творчості кожного учня на основі гуманістичних та демократичних принципів.

3. Мотиваційна функція полягає у:

А) створенні соціально-психологічних і педагогічних умов, що спонукають суб'єктів процесу олімпійського виховання до ефективного виконання обов'язків і соціально-ціннісних функцій у колективах освітніх установ, і спрямована на забезпечення умов для формування в учнів

відповідних мотиваційних і поведінкових характеристик активної соціальної орієнтації на засадах здорового способу життя;

Б) розумінні та прийнятті керівниками освіти та спорту, педагогами та спортсменами важливої ролі олімпійського руху як ефективного засобу виховання підростаючого покоління;

В) створенні умов для впливу ідей олімпізму на розвиток педагогів, адаптацію та самореалізацію творчості кожного учня на основі гуманістичних і демократичних принципів.

4. Кого вважають засновником сучасного олімпійського руху?

А) Роберта Довера;

Б) П'єра де Кубертена;

В) Вільяма Брукса;

Г) Анрі-Мартіна Дідона.

5. Укажіть основні ідеї, покладені в основу концепції олімпізму:

А) політична, гуманістична і філософсько-педагогічна;

Б) оздоровча, освітня, виховна;

В) оздоровча, гуманістична, патріотична;

Г) суспільна, інтернаціональна, гуманістична.

6. Олімпізм є сполучною ланкою між спортом, культурою й освітою, прагне до створення такого способу життя, основу якого становлять радість від занять фізичними вправами, виховна цінність позитивних прикладів і повага до... Повага до чого саме лежить в основі способу життя, до якого прагне олімпізм?

А) до загальних етичних принципів;

Б) до старшого покоління олімпійців;

В) до молодого покоління атлетів;

Г) до національно-патріотичних поглядів спортсменів.

7. Що таке «олімпізм»?

А) ідеологічна основа спортивної діяльності;

Б) система підготовки спортсменів до Олімпійських ігор;

В) філософія життя, яка звеличує та об'єднує в гармонійне ціле якості тіла, волю й розум.

Г) норма поведінки.

8. Які поняття включає в себе олімпізм?

А) тіло, волю, розум;

Б) красу, силу, мужність;

В) дух, волю, красу;

Г) віру, волю, відданість.

9. Укажіть мету олімпізму:

А) поширення спорту з метою гармонійного розвитку людини, сприяння встановленню мирного суспільства;

Б) завоювання олімпійської першості;

В) участь в Олімпійських іграх;

Г) проведення олімпійських свят.

Тема 2. Міжнародна олімпійська академія та Олімпійський музей

Мета: ознайомитися з історією створення Міжнародної олімпійської академії, її організаційною структурою та функціями; ознайомитися з історією, структурою та функціями Олімпійського музею.

План

1. Історія створення Міжнародної олімпійської академії.
2. Організаційна структура та функції Міжнародної олімпійської академії.
3. Олімпійський музей: історія, структура, функції.
4. Національні олімпійські академії.

Ключові терміни та поняття: *Міжнародна олімпійська академія, національна олімпійська академія, Олімпійський музей, центр олімпійської освіти, розвиток олімпійського руху, олімпізм.*

1. Історія створення Міжнародної олімпійської академії

Ідея створення навчального центру на території Стародавньої Олімпії нежить представнику Національного олімпійського комітету Греції, завідувачу кафедри фізичного виховання університету в м. Афіни, професору Іоанісу Хрисафісу, яку він офіційно висловив на Олімпійському конгресі, що проходив у 1926 році. Через рік, у 1927 році П'єр де Кубертен був запрошений в Олімпію урядом Греції на відкриття меморіальної стели, встановленої на честь відродження Олімпійських ігор. Під час свого перебування в Греції Кубертен разом із Хрисафісом обговорювали проблему створення центру олімпійської освіти та тенденції його розвитку. Кубертен був переконаний, що реалізація освітніх цілей є одним з основних завдань сучасного олімпійського руху. «Я не маю можливості завершити все, що задумав. Проте я вірю, що саме центр олімпійської освіти буде сприяти збереженню і подальшій реалізації на практиці моїх ідей більш, ніж будь-хто інший» – писав П'єр.

Заснувати центр олімпійської освіти було вирішено на території стародавнього гімнасію, де і були закладені основи спортивної освіти та зароджені організовані класичні ігри. Проте після смерті Хрисафіса (1930 р.) і Кубертена (1937 р.) робота над створенням центру призупинилася.

Через рік після смерті Кубертена, згідно з його волею, серце П'єра було поміщене у центр меморіальної стели, встановленої в Стародавній Олімпії. Саме це і сприяло виникненню ідеї заснування центру Олімпійських ігор у Стародавній Олімпії.

Реалізацію ідеї з розвитку олімпійського руху й освіти продовжили Іоаніс Кецеас, вихованець Національного клубу гімнастики, учень Хрисафіса і Генеральний секретар НОК Греції, а також професор Карл Дієм (Німеччина), близький друг і соратник Кубертена з питань впровадження ідей олімпізму в життя. Дієм і Кецеас не тільки об'єднали свої зусилля в роботі над створенням олімпійського центру освіти, а й реалізували ідею церемонії запалювання

олімпійського вогню на Іграх XI Олімпіади (1936 р.). Олімпійський вогонь був доставлений до Берліна з Олімпії. У 1938 році ними був розроблений і поданий до НОК Греції проєкт створення Міжнародної олімпійської академії (МОА).

Того ж року проєкт був схвалений НОК Греції і положення про створення і функціонування МОА було внесено до Статуту Комітету як одна з основних цілей діяльності останнього. Вже на 38-й сесії МОК у Каїрі його члени були проінформовані НОК Греції про прийняте рішення із заснування олімпійської академії в Греції. Через рік, на 39-й сесії МОК у Лондоні, було прийнято рішення про заснування даного центру як основи реалізації олімпійських ідеалів за допомогою освіти.

Однак початок другої світової війни не дозволив здійснитися намірам. Наступні роки показали, що попри всі складності Кедеас і Дієм не відмовилися від своїх ідей. І вже в червні 1947 року на 41-й сесії МОК у Стокгольмі вони представили детальну програму створення МОА. Після вивчення запропонованого документу МОК у квітні 1949 року на 44-й сесії в Римі одногolosно прийняв рішення про заснування МОА під егідою МОК, а всю організаційну роботу доручив НОК Греції. Урочисте відкриття Міжнародної олімпійської академії відбулося 14 червня 1961 року на першій її сесії, приурочено до відкриття відновленого стародавнього стадіону в Олімпії.

Проведення першої сесії МОА очолили К. Палеологос, завідувач кафедри фізичного виховання університету в м. Афіни і німецький професор К. Лоц. Згодом професор К. Палеологос за великий внесок у розвиток Академії був визнаний гідним звання її почесного президента. За розробку програми діяльності Академії на три десятиліття К. Палеологос разом з О. Сзимікзеком, деканом МОА у 1962-1982 рр., були нагороджені золотою медаллю Академії. Багато для розвитку МОА, і перш за все в царині наукових досліджень, зробив Н. Ніссіотіс, президент Академії у 1976-1986 рр., професор філософії релігії.

У період з 1961 по 1969 рр. робота Міжнародної олімпійської академії обмежувалася проведенням щорічних сесій, а також Міжнародних сесій для молодих представників НОК. Починаючи з 1970 року, обсяг роботи МОА та її роль у системі олімпійської освіти суттєво розширилися. Сьогодні Міжнародна олімпійська академія щорічно проводить понад 40 важливих заходів у Стародавній Олімпії.

Із роками постійно вдосконалювалася і матеріально-технічна база Академії. Так, якщо в 1966 році сесії МОА проводилися просто неба, а їхні учасники жили в наметах, то вже в 1967 році було побудовано першу будівлю закладу. У наступні роки на території МОА з'явилися нові спортивні споруди та інші будівлі, а в 1994 році було завершено новий конференц-центр, що відповідає всім вимогам сучасності.

За великий внесок у реалізацію гуманістичних ідей Олімпізму, розвиток олімпійського руху Міжнародна олімпійська академія була визнана гідною нагороди Бонакоса в 1961 і 1970 рр., а також нагороджена Олімпійським кубком у 1981 році.

Хронологія створення та розвитку Міжнародної олімпійської академії

<i>Роки</i>	<i>Події</i>
1938	• І. Кецеас, К. Дієм розробили проєкт створення МОА; • проєкт створення МОА прийнятий НОК Греції; • НОК Греції поінформував членів МОК на його 38-й сесії у Каїрі про рішення щодо заснування Академії.
1939	Ухвалено рішення щодо створення МОА на 39-й сесії МОК у Лондоні.
1947	І. Кецеас, К. Дієм представили детальну програму зі створення Академії на 41-й сесії МОК у Стокгольмі.
1949	МОК на 44-й сесії в Римі одностайно ухвалив рішення про заснування МОА під егідою МОК.
1961	- Офіційне відкриття МОА; • перша щорічна Міжнародна сесія для молодих представників НОК; • МОА була визнана гідною нагороди Бонакоса.
1967	- Збудовано першу будівлю Академії; • МОК створив спеціальні комісії для регулювання відносин між МОА і МОК, Олімпійською солідарністю та олімпійським рухом взагалі.
1970	- МОА одержала другу нагороду Бонакоса; • збільшення обсягів роботи МОА та зростання її ролі в системі олімпійської освіти; • проведення сесій МОА, присвячених усім аспектам олімпійського руху.
1981	МОА нагороджена Олімпійським кубком, заснованим П'єром де Кубертенем.
1994	На території МОА в Стародавній Олімпії з'являються конференц-центр, бібліотека та будівля адміністрації закладу.
1996	Проведення урочистих заходів, присвячених 100-річчю сучасного олімпійського руху.
2001	Проведення сесій МОА, присвячених актуальним проблемам олімпійського руху та обранню восьмого президента МОК Жака Рогге.

2. Організаційна структура та функції Міжнародної олімпійської академії

Міжнародна олімпійська академія (МОА) – мультикультурний міжгалузевий центр, діяльність якого спрямована на вивчення, розвиток і реалізацію ідей олімпізму.

У своєму виступі з нагоди 25-річчя Академії в 1986 р. сьомий президент МОК Хуан Антоніо Самаранч охарактеризував МОА як «символ єдності та дружби серед людей і континентів, ланку, що з'єднує минуле з дійсністю, традицію із сучасністю, Стародавню Грецію з ХХ сторіччям».

Основна мета діяльності Міжнародної олімпійської академії,

закріплена в п. 2 Статуту, полягає у створенні міжнародного культурного центру для збереження та поширення олімпійського духу, вивчення і реалізації суспільних і виховних принципів Ігор, наукової консолідації навколо олімпійської ідеї відповідно до принципів, висунутих стародавніми греками, і відродження сучасного олімпійського руху з ініціативи барона П'єра де Кубертена.

Для досягнення поставленої мети МОА у своїй діяльності реалізує такі завдання:

- ❖ функціонувати як міжнародний академічний центр олімпійської освіти і досліджень;
- ❖ діяти як міжнародний форум вільного вираження та обміну ідеями серед членів олімпійської сім'ї, вчених, спортсменів, спортивних керівників, педагогів, людей мистецтва, а також молоді світу;
- ❖ об'єднувати людей усього світу на засадах дружби і співробітництва;
- ❖ застосовувати отримані знання і досвід для реалізації ідей олімпізму в різних країнах світу;
- ❖ зберігати й поширювати ідеї та принципи олімпійського руху у світі;
- ❖ співпрацювати й підтримувати національні олімпійські академії та інші інститути, основою діяльності яких є олімпійська освіта;
- ❖ проводити подальші дослідження у сфері олімпізму, а також сприяти зростанню ролі останнього в розвитку сучасного суспільства.

Керівництво МОА здійснює виконавчий комітет, який очолює президент. Члени виконкому МОА обираються НОК Греції на чотирьохрічний період.

До складу виконкому входять:

- ❖ президент (Н. Філаретос);
- ❖ перший віце-президент (Дж. Моїссідіс);
- ❖ другий віце-президент (С. Занніас);
- ❖ почесний довічний президент (Х.А. Самаранч);
- ❖ почесний віце-президент (Н. Іалойріс);
- ❖ декан (К. Георгіадіс);
- ❖ член МОК у Греції, президент НОК Греції (Х. Ніколау);
- ❖ Генеральний секретар НОК Греції (Д. Діатессопулос);
- ❖ член НОК Греції (Дж. Ієролімбос);
- ❖ президент Асоціації спортивних журналістів Греції (І. Теодоракопулос);
- ❖ член виконкому (Є. Кіріазіс);
- ❖ консультант із культури (П. Гравалос).

Відповідно до Статуту МОА до складу виконкому можуть входити члени МОК у Греції, не більше чотирьох членів НОК Греції, а також максимум три представники, які беруть активну участь у розвитку олімпійського руху.

Діяльність МОА контролюється НОК Греції, а також здійснюється під егідою МОК. Для взаємозв'язку і взаємодії МОА з МОК, Олімпійською солідарністю та олімпійським рухом взагалі в 1967 році МОК була створена спеціальна комісія – комісія МОК з Міжнародної олімпійської академії та

олімпійської освіти. Члени комісії обираються Генеральною асамблеєю МОК. Починаючи з 1980 року до складу комісії входять: один представник від національних олімпійських комітетів, один – від міжнародних спортивних федерацій, а також один – від комісії МОК. Сесії МОА проходять під головуванням президента і декана академії.

В основі діяльності міжнародної олімпійської академії лежить реалізація таких освітніх програм:

- ❖ Міжнародної сесії молодих представників;
- ❖ Міжнародного семінару післядипломної олімпійської освіти;
- ❖ об'єднаної Міжнародної сесії президентів національних олімпійських академій, членів і представників національних олімпійських комітетів і міжнародних федерацій;
- ❖ об'єднаної Міжнародної сесії педагогів і представників закладів вищої освіти та інших інститутів із фізичного виховання;
- ❖ спеціальних сесій для представників установ і організацій, діяльність яких пов'язана з олімпійським рухом: національні олімпійські комітети, національні олімпійські академії, міжнародні спортивні федерації, товариства спортивної медицини, асоціації тренерів, суддів і спортивних керівників;
- ❖ спеціальних сесій для інститутів, які непрямо стосуються олімпізму, але націлені на поширення олімпійських ідей;
- ❖ освітніх програм для освітніх закладів різного рівня (університетів, коледжів, шкіл, спортивних клубів);
- ❖ візитів фахівців, дослідження яких присвячені розвитку олімпійського руху;
- ❖ конференцій зі спортивної науки.

Офіційними мовами в МОА є: англійська, французька та грецька. Для участі в різноманітних освітніх програмах Академії представники, які прибули, повинні вільно володіти однією з офіційних мов.

Усі сесії МОА проводяться на території Стародавньої Олімпії, а їхні учасники розміщуються в готелях Академії.

Міжнародна олімпійська академія проводить активну роботу зі створення національних олімпійських академій у країнах-членах МОК і налагодження тісних зв'язків із цими академіями. На сьогодні діє вже близько 60 національних академій.

МОА координує діяльність національних олімпійських академій (НОА) за допомогою реалізації національних програм олімпійської освіти.

Олімпійські програми спрямовані на стимулювання молоді до вивчення іноземних мов і культурних традицій інших націй, а також привертання уваги громадськості до світових проблем екології, економіки, здоров'я й освіти. Вказані програми також сприяють залученню молоді до занять спортом і позитивно впливають на функціонування та розвиток системи освіти в різних країнах.

Для реалізації олімпійських програм освіти національні олімпійські академії співпрацюють із різними організаціями: МОА, національними

федераціями з видів спорту, освітніми закладами всіх рівнів, місцевими органами влади, а також з організаційним комітетом Олімпійських ігор, у разі проведення їх у країні.

Саме практична реалізація ідей олімпійської освіти, а не тільки її теоретична спрямованість, є основною метою діяльності НОА.

Міжнародна олімпійська академія розміщується в чудовому приміщенні площею в декілька сотень ярдів, розташованому в Стародавній Олімпії. Територія МОА становить понад 225 акрів гарної зеленої пагористої сільської місцевості, на якій розташовані всі необхідні, але дуже елегантні споруди Академії. Одноповерхові будинки для гостей можуть розмістити 250 відвідувачів в одномісних, двомісних номерах і кімнатах на 4-8 осіб. Тут також розташований ресторан, адміністративний будинок і лекційний зал на 200 осіб, а його технічне устаткування забезпечує синхронний переклад чотирма іноземними мовами. Новий конференц-центр, зведений у 1994 році, являє собою 3-поверховий будинок загальною площею 1 тис. 800 м², оснащений сучасним устаткуванням.

У будинку конференц-центру розташовані:

- ❖ амфітеатр на 450 осіб, із синхронним перекладом вісьмома мовами світу, а також повним аудіо- та відео-оснащенням;
- ❖ дві зали засідань на 50 осіб, із синхронним перекладом чотирма мовами світу;
- ❖ адміністративне крило;
- ❖ бібліотека / читальний зал площею 350 м²;
- ❖ кафетерій і фойє;
- ❖ допоміжні приміщення.

Спортивні заходи є основною складовою частиною сесій МОА і проводяться на спортивних спорудах Академії, серед яких:

- ❖ футбольне поле;
- ❖ плавальний басейн (25 м);
- ❖ бігова доріжка (250 м);
- ❖ 2 баскетбольних майданчики;
- ❖ 2 волейбольних майданчики;
- ❖ 2 тенісних корти.

На території МОА працює бібліотека, послугами якої відвідувачі можуть безкоштовно користуватися щодня з травня по вересень із 8.30 ранку до 20.00 вечора. Також є комп'ютерна версія бібліотеки, яка включає:

- ❖ зібрання: книг (15 тис. видань); часописів (250 найменувань); відеозаписів (325); фільмів (110); аудіокасет (біля 100); комп'ютерних дисків (25); фотографій (близько 1000); олімпійських факелів (близько 20);
- ❖ спеціальні зібрання: бібліотеку Іоанніса Кецеаса; тези і дисертації зі спорту; офіційні повідомлення з Олімпійських ігор, спортивні протоколи, емблеми, а також список і пропозиції міст-кандидатів на проведення Олімпійських ігор.

3. Олімпійський музей: історія, структура, функції

Ідея створення музею, відповідно до документів, що зберігаються в архівах МОК, належить П'єру де Кубертену. Проте реалізувати її вдалося сьомому президенту МОК Хуану Антоніо Самаранчу тільки в 1993 році в Лозанні.

Будівництво музею, повний бюджет якого склав 118 млн. 120 тис. швейцарських франків, розпочалося 9 грудня 1988 року. Реалізація проєкту стала можлива завдяки допомозі спонсорів, які профінансували 84% від зазначеної суми. Їх уславлені імена висічені в музеї на стіні спонсорів, що складається з 103 гранітних плит. Це понад 50 великих корпорацій, різних організацій, фірм і приватних пожертвувань, серед яких: «Адідас», «Асікс», «Кока-Кола», «Даймлер Крайслер», «Хітачі», «Ай Бі Сі», «Кодак», «Міцубісі», «Мізуно», «Самсунг», «Сейко», «Тошиба», «Тойота», організаційні комітети Олімпійських ігор «Альбервіль-92», «Барселона-92», «Калгарі-88», «Сеул-88», Хуан Антоніо Самаранч та ін. 16% фінансових коштів забезпечив МОК.

Загальна площа Олімпійського музею складає 23 тис. м², на якій розташовані олімпійський парк і будинок музею. Олімпійський музей зведений з білого мармуру. Будинок займає площу 11 тис. м², а два поверхи з п'ятих знаходяться під землею. Оригінальний проєкт став результатом партнерства двох авторів, які є представниками різних культур, – Педро Раміреса Васкеса, члена НОК (Мексика) і Жан-П'єра Кахена (Швейцарія).

У музеї є постійні тимчасові експозиції, під які відведено три поверхи музею загальною площею 4 380 м².

Урочисте відкриття Олімпійського музею відбулося 23 червня 1993 року на честь 100-річчя сучасного олімпійського руху.

Олімпійський музей являє собою центр, у якому зібрана унікальна інформація, що дозволяє одержати повне уявлення про історію олімпійського руху, його сучасний стан, перспективи розвитку і роль у розвитку суспільства.

У музеї знаходяться аудіо-, фото-, кіно- і відеоархів, зберігається повна колекція автографів олімпійських медалістів, колекція факелів для олімпійського вогню, починаючи з Ігор 1936 року, є унікальні колекції монет, марок, олімпійських медалей, прапорів та іншої символіки. Значне місце в музеї відведено предметам образотворчого мистецтва, у числі яких картини, скульптури, фотографії, магнітні диски, платівки, відеокасети, одяг, спортінвентар, документи тощо.

Місія Олімпійського музею полягає у створенні у його відвідувачів комплексного уявлення про олімпійський рух і сприйняття олімпізму не тільки як спортивного змагання, а як життєвої філософії, що має глибокі історичні корені.

Олімпійський музей є місцем зустрічі людей, зацікавлених у розвитку спорту, олімпійського руху, а також місцем проведення міжнародних конференцій, симпозіумів, концертів та інших масових заходів.

За час функціонування музею, починаючи з 1993 року, кількість відвідувачів склала 1 млн. 657 тис. 973 особи. Гостями музею є відвідувачі зі

всіх регіонів світу (рис. 7). Однак найбільшою популярністю музей користується у Швейцарії та інших країнах Європи.

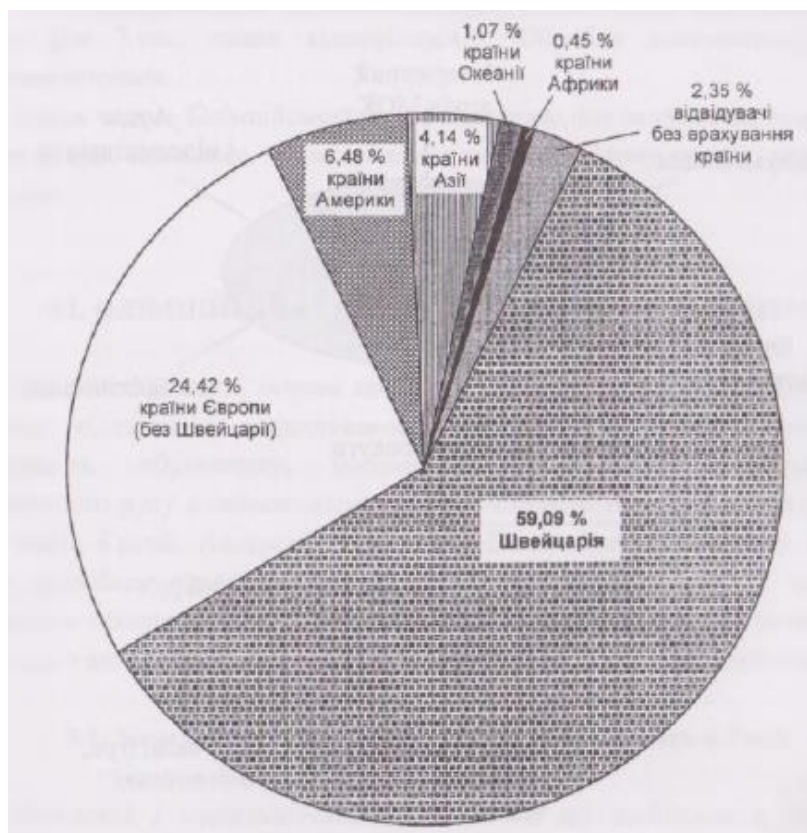

Рисунок 7 – Співвідношення відвідувачів Олімпійського музею за різними регіонами світу

Музей приймає своїх відвідувачів протягом усього року. Організовані тури проводяться різними мовами за спеціальними програмами, серед яких:

- ❖ індивідуальні;
- ❖ групові;
- ❖ для школярів і студентів;
- ❖ для людей з особливими потребами.

Олімпійський музей також має свій інтернет-сайт, на якому всі охочі можуть ознайомитися з інформацією про унікальний центр олімпізму.

На першому поверсі будинку музею знаходиться Центр олімпійської освіти і досліджень, створений МОК.

Основною метою Центру є вивчення історії, особливостей функціонування і перспектив розвитку олімпійського руху й Олімпійських ігор; проведення подальших досліджень у даній галузі та їх координація, а також поширення інформації про олімпізм через різноманітні освітні програми та публікацію наявних даних.

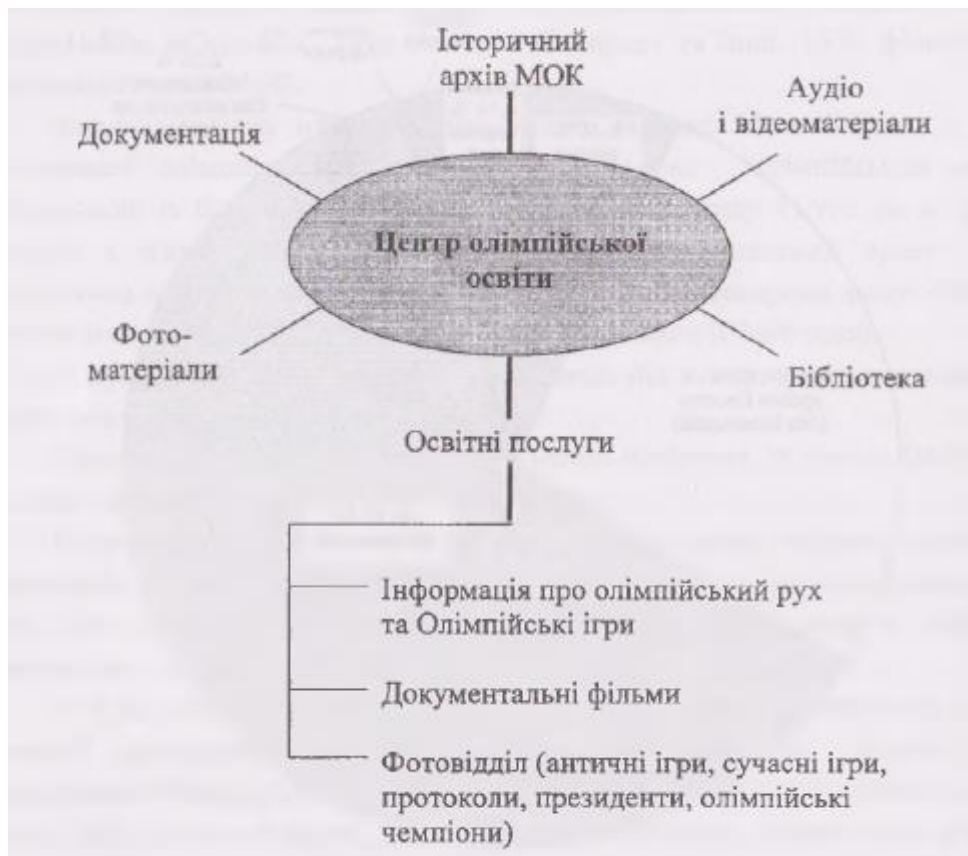

Рисунок 8 – Структура центру олімпійської освіти

У Центрі розміщені публічна бібліотека, відділ архівів і публікацій, відділи аудіовізуальних і фотодокументів. У бібліотеці понад 17 тис. книг, 250 періодичних видань, що присвячені олімпійському руху, МОК, Олімпійським іграм та їхнім програмам, а також соціальним, науковим, правовим, медичним, артистичним та іншим аспектам спорту. Тут також представлені унікальні роботи П'єра де Кубертена.

Каталог бібліотеки комп'ютеризований, що не тільки допомагає в роботі відвідувачам музею, але і дозволяє ознайомитися з олімпійським зібранням бібліотеки 2 млн. користувачів понад 100 університетів, окружних і спеціальних бібліотек Швейцарії для франкомовного населення, а також доступно користувачам інтернету.

Історична секція архіву олімпійського руху містить унікальні архіви МОК, включаючи тисячі документів, кореспонденцію Кубертена та інших президентів МОК, понад 200 тис. фотографій, сотні архівних фільмів, понад 7 тис. годин відеофільмів. Обробка документації повністю комп'ютеризована.

Олімпійський музей є центром, що надає конкретної форми реалізації ідей олімпізму, поєднує в єдине ціле спорт, мистецтво й культуру.

4. Національні олімпійські академії

П'єр де Кубертен неодноразово підкреслював у своїх виступах і публікаціях необхідність створення центрів, які б опікувалися олімпійською освітою.

Так, наприклад, він наголошував, що молоді люди у будь-якій країні не можуть бути зацікавленими в реалізації принципів олімпізму, оскільки національні олімпійські комітети не надають достатньої кількості інформації для системи освіти у школах і закладах вищої освіти. Саме тому кожний НОК у кожній країні має потребу в національній олімпійській академії.

Починаючи з 1960-х років у багатьох країнах Європи здійснювалися спроби створення структур, покликаних займатися олімпійською освітою.

Перша національна олімпійська академія була заснована в 1968 році в Іспанії. Проте основний їх розвиток відбувся лише у другій половині 70-х років ХХ ст., коли під егідою НОК почали функціонувати олімпійські академії США (1976 р.), Кореї (1977 р.), Тайваню (1977 р.), Єгипту (1978 р.), Японії (1978 р.). У 1983 р. відбулася зустріч представників НОА з комісією МОК з Міжнародної олімпійської академії та олімпійської освіти в Лозанні, які вітали створення нових національних олімпійських академій. У 1984 році за підписом сьомого президента МОК Хуана Антоніо Самаранча було розіслано до НОК усіх країн циркуляри з рекомендацією створення при НОК своїх НОА. На 1 січня 1989 р. вже діяло 45 НОА на всіх континентах. За період 1978-1988 рр. кількість НОА збільшилася у сім разів, це був період найактивнішого їх створення. Нині діють уже 137 національних олімпійських академій (рис. 9).

Рисунок 9 – Дислокація національних олімпійських академій на континентах

Практична реалізація ідей і філософії олімпізму є основною метою діяльності національних олімпійських академій.

? Питання для самоконтролю

1. Кому належить ідея створення навчального центру на території Стародавньої Олімпії?
2. У чому полягає основна мета діяльності Міжнародної олімпійської

академії (МОА)?

3. Які завдання реалізує Міжнародна олімпійська академія для досягнення поставленої мети у своїй діяльності?

4. Які освітні програми реалізує Міжнародна олімпійська академія?

5. Кому належить ідея створення Олімпійського музею?

6. У чому полягає місія Олімпійського музею?

7. Сформулюйте основну мету діяльності національних олімпійських академій.

Тести

1. У якому році І. Кецеас, К. Дієм розробили проєкт створення МОА?

А) 1938;

Б) 1949;

В) 1961.

2. У якому році відбулося офіційне відкриття МОА?

А) 1938;

Б) 1949;

В) 1961.

3. У якому році МОА нагороджена Олімпійським кубком, заснованим П'єром де Кубертенем?

А) 1967;

Б) 1970;

В) 1981.

4. Офіційними мовами в МОА є:

А) англійська, французька та грецька;

Б) англійська, французька й іспанська;

В) англійська, німецька та грецька.

5. Укажіть рік і місце заснування першої національної олімпійської академії:

А) у 1968 р. в Іспанії;

Б) у 1969 р. у Греції;

В) у 1970 р. у США.

6. Хто з президентів МОК реалізував програму створення нині діючого Олімпійського музею?

А) Ейвері Брендедж;

Б) Жак Рогге;

В) Хуан Антоніо Самаранч;

Г) Майкл Моріс Кілланін.

Тема 3. Міжнародний олімпійський комітет (МОК)

Мета: ознайомитись з юридичним статусом, структурою та повноваженнями Міжнародного олімпійського комітету, обов'язками його членів.

План

1. Члени Міжнародного олімпійського комітету.
2. Обов'язки членів Міжнародного олімпійського комітету.
3. Повноваження органів Міжнародного олімпійського комітету.

Ключові терміни та поняття: *олімпійська столиця, Міжнародний олімпійський комітет, Сесія МОК, Виконавчий комітет МОК, президент МОК.*

1. Члени Міжнародного олімпійського комітету

Міжнародний олімпійський комітет є міжнародною неурядовою неприбутковою організацією з необмеженим строком дії у формі асоціації зі статусом юридичної особи, яка визнана Швейцарською федеральною радою відповідно до договору, укладеного 1 листопада 2000 року.

Його місцезнаходження – Лозанна (Швейцарія), олімпійська столиця.

Завданням МОК є виконання місії, ролі й обов'язків, визначених для нього Олімпійською хартією.

Для виконання своєї місії та ролі МОК може створювати, придбавати або контролювати інші юридичні організації, такі як фонди чи корпорації.

Усі члени МОК є фізичними особами. Загальна кількість членів МОК не може перевищувати 115 осіб.

До складу МОК входять:

❖ Більшість членів МОК, чиє членство не пов'язане з будь-якою офіційною функцією чи посадою; їх загальна кількість не може перевищувати 70 осіб; серед них має бути не більше одного громадянина, що представляє конкретну країну.

❖ Активні атлети; їх загальна кількість не може перевищувати 15.

❖ Президенти або особи, які обіймають виконавчі або керівні посади в МСФ, асоціаціях МСФ або інших організаціях, визнаних МОК; їх загальна кількість не може перевищувати 15 осіб.

❖ Президенти або особи, які обіймають виконавчі чи керівні посади в НОК або всесвітніх (континентальних) асоціаціях НОК; їх загальна кількість не може перевищувати 15 осіб; у складі МОК має бути не більше одного члена МОК, що представляє одну конкретну країну.

МОК поповнює свої ряди та обирає своїх членів із числа осіб, яких він вважає кваліфікованими. Прийом нових членів МОК відбувається на церемонії, під час якої вони дають урочисту клятву:

“Удостоюючись честі стати членом Міжнародного олімпійського

комітету і заявляючи про усвідомлення своєї відповідальності, я зобов'язуюсь служити олімпійському руху в повну силу своїх можливостей, дотримуватись і вимагати від інших дотримання всіх положень Олімпійської хартії та рішень Міжнародного олімпійського комітету, які я приймаю беззастережно; дотримуватися Кодексу етики; залишатися вільним від політичного й комерційного впливу; не допускати жодних проявів расової та релігійної нетерпимості; боротися з усіма іншими формами дискримінації та за будь-яких обставин захищати інтереси Міжнародного олімпійського комітету й олімпійського руху”.

Члени МОК представляють та просувають інтереси МОК і олімпійського руху в своїх країнах та організаціях, в яких вони працюють.

Члени МОК не можуть приймати від урядів, організацій або інших сторін жодних мандатів або доручень, які б обмежували їх свободу дій і голосування. Члени МОК не несуть особистої відповідальності за борги й зобов'язання МОК.

Кожний член МОК обирається строком на 8 років і може бути переобраний повторно. Процедура перевиборів визначається Виконавчим комітетом МОК.

2. Обов'язки членів Міжнародного олімпійського комітету

Кожен член МОК зобов'язаний:

- ❖ дотримуватись Олімпійської хартії, Кодексу етики та інших положень МОК;
- ❖ брати участь у Сесіях МОК;
- ❖ брати участь у роботі комісій МОК, до яких він входить;
- ❖ сприяти розвитку та просуванню олімпійського руху;
- ❖ контролювати у своїй країні та в організації олімпійського руху, в якій він працює, хід реалізації програми МОК;
- ❖ інформувати президента МОК (на його запит) про розвиток і просування олімпійського руху у своїй країні та про потреби олімпійського руху у своїй країні та в організації олімпійського руху, в якій він працює;
- ❖ своєчасно інформувати президента МОК про всі випадки, які могли б перешкоджати виконанню Олімпійської хартії або вплинути на олімпійський рух у своїй країні або організації олімпійського руху, в якій він працює;
- ❖ виконувати інші завдання за дорученням президента МОК.

Припинення членства

Підставами для припинення членства в МОК є:

- ❖ відставка;
- ❖ відсутність переобрання;
- ❖ обмеження за віком (будь-який член МОК повинен звільнятися по закінченні календарного року, в якому він досягає 70-річного віку).
- ❖ невідвідування сесій або неучасть у роботі МОК;
- ❖ зміна місця постійного проживання або центру основних інтересів.

3. Повноваження органів Міжнародного олімпійського комітету

Повноваження МОК здійснюються його органами, серед яких:

- ❖ Сесія МОК;
- ❖ Виконавчий комітет МОК;
- ❖ президент МОК.

Сесія – загальні збори членів МОК. Це вищий орган МОК. Рішення Сесії МОК є остаточними. Сесія зазвичай проводиться раз на рік. Позачергова Сесія МОК скликається з ініціативи президента або на письмову вимогу не менше як 1/3 членів МОК.

Повноваження Сесії МОК:

- ❖ Приймати чи вносити зміни й доповнення до Олімпійської хартії.
- ❖ Обирати членів МОК, почесного президента, почесних членів і членів-доброчинців.
- ❖ Обирати президента, віце-президентів і всіх інших членів Виконавчого комітету МОК.
- ❖ Обирати місто, яке буде організовувати Олімпійські ігри.
- ❖ Визначати місто для проведення чергової Сесії МОК (*але*: рішення стосовно міста проведення додаткових сесій приймає президент МОК).
- ❖ Затверджувати щорічний звіт і витрати МОК.
- ❖ Призначати аудиторів МОК.
- ❖ Ухвалювати рішення щодо визнання чи позбавлення визнання НОК, асоціацій НОК, МСФ, асоціацій МСФ та інших організацій.
- ❖ Виключати членів МОК, позбавляти статусу почесного президента МОК, почесних членів і членів-доброчинців.
- ❖ Приймати рішення й голосувати з усіх інших питань, обумовлених законодавством та Олімпійською хартією.

Виконавчий комітет МОК складається з президента, чотирьох віце-президентів і десяти додаткових членів. Вибір цих членів відображатиме склад Сесії МОК. На кожних виборах Сесія МОК контролює дотримання вищевказаного принципу. Всі члени Виконавчого комітету МОК обираються Сесією МОК шляхом таємного голосування простою більшістю голосів.

Строк повноважень віце-президентів та інших десяти членів Виконавчого комітету МОК становить 4 роки. У Виконавчому комітеті МОК член може працювати максимум два строки поспіль, незалежно від посади, на яку він обраний.

При наявності вакансії на будь-яку посаду, крім посади президента, наступна Сесія МОК обирає на цю посаду члена строком на чотири роки.

Усі члени Виконавчого комітету МОК вступають у свої повноваження та поновлюють їх наприкінці Сесії МОК, на якій їх було обрано. Їх повноваження припиняються наприкінці останньої чергової Сесії МОК, що відбулася протягом року, в якому закінчуються їх повноваження. Виконавчий комітет МОК здійснює загальне керівництво МОК та ведення його справ.

Функції Виконавчого комітету МОК:

- ❖ контролює дотримання Олімпійської хартії;
- ❖ затверджує всі внутрішні положення, що стосуються його організації;
- ❖ готує щорічні звіти й надає їх Сесії МОК разом з аудиторським звітом;
- ❖ подає на Сесію МОК прізвища осіб, яких він рекомендує для обрання до МОК;
- ❖ визначає процедуру прийняття та відбору кандидатів на організацію Олімпійських ігор та її дотримання;
- ❖ формує порядок денний Сесій МОК;
- ❖ забезпечує зберігання всіх протоколів, звітів та інших архівів МОК відповідно до законодавства, включаючи протоколи всіх Сесій МОК, засідань Виконавчого комітету МОК та інших комісій і робочих груп;
- ❖ організує періодичні засідання з МСФ та НОК не рідше одного разу на два роки тощо.

Президент обирається Сесією МОК з числа своїх членів шляхом таємного голосування строком на вісім років; поновлюється раз на чотири роки.

Президент представляє МОК та головує на всіх його заходах.

Президент може діяти або приймати рішення від імені МОК, якщо умови не дозволяють цього зробити Сесії МОК або Виконавчому комітету МОК. Такі дії чи рішення мають бути негайно схвалені компетентним органом.

Якщо президент з якихось причин нездатний виконувати свої обов'язки, то віце-президент, який є старшим за посадою, заміняє його доти, доки президент не відновить свою здатність, або до обрання нового президента наступною Сесією МОК. Новий президент так само обирається строком на вісім років, який поновлюється раз на чотири роки.

Кандидатури на посаду президента подаються за три місяці до дати відкриття Сесії МОК, на якій мають відбутися вибори. Однак цей строк може бути змінений на підставі рішення Виконавчого комітету МОК, якщо, на переконання його членів, є відповідні передумови.

? Питання для самоконтролю

1. Де знаходиться олімпійська столиця?
2. Надайте повний перелік повноважень Сесії МОК.
3. Надайте повний перелік повноважень Виконавчого комітету МОК.
4. Розкрийте функції та повноваження президента МОК. Як відбувається його обрання на посаду?
5. Які обов'язки покладаються на членів Міжнародного олімпійського комітету?
6. Хто може бути обраний членом Міжнародного олімпійського комітету?
7. У чому полягає основне завдання Міжнародного олімпійського комітету?

Тести

1. Основними складовими олімпійського руху є:

А) Міжнародний олімпійський комітет (МОК), міжнародні спортивні федерації (МСФ), національні олімпійські комітети (НОК);

Б) національні олімпійські комітети (НОК), Асоціація національних олімпійських комітетів (АНОК), Асоціація зимових міжнародних спортивних федерацій (АЗМСФ);

В) національні олімпійські комітети (НОК), Асоціація міжнародних спортивних федерацій (АМСФ), Генеральна асоціація міжнародних спортивних федерацій (ГАМСФ).

2. Укажіть олімпійську столицю, у якій знаходиться штаб-квартира Міжнародного олімпійського комітету (МОК):

А) Лос-Анджелес (США);

Б) Лозанна (Швейцарія);

В) Монреаль (Канада).

3. Укажіть керівні органи Міжнародного олімпійського комітету (МОК):

А) Сесія МОК, Виконавчий комітет МОК, президент;

Б) Виконавчий комітет МОК, члени МОК;

В) національні олімпійські комітети, президент.

4. Хто був президентом Міжнародного олімпійського комітету (МОК) з 1980 по 2001 рр.?

А) Лорд Майкл Моріс Кілланін;

Б) Хуан Антоніо Самаранч;

В) Жак Рогге.

5. Як відбувається обрання президента Міжнародного олімпійського комітету (МОК)?

А) таємним голосуванням;

Б) відкритим голосуванням;

В) жеребкуванням.

6. Що із перерахованого визначає соціальний рух сучасної епохи, який об'єднує світову спільноту на основі взаємного визнання і співпраці, чесної та відкритої конкуренції та визнає пріоритетність людської особистості, її здібностей і досягнень без дискримінації за расовими, національними, політичними й економічними ознаками?

А) Міжнародний олімпійський комітет;

Б) олімпійський рух;

В) олімпізм.

7. Що є міжнародним спортивним рухом, спрямованим на пропаганду загальнолюдських і гуманістичних ідеалів відповідно до концепції олімпізму?

А) олімпійський спорт;

Б) Міжнародний олімпійський комітет;

В) олімпійський рух.

8. Найвищим керівним органом олімпійського руху сучасності є:

А) Міжнародний олімпійський комітет;

- Б) олімпійський рух;
- В) національний олімпійський комітет.

9. *Укажіть* *всесвітні та регіональні неурядові міжнародні організації:*

- А) міжнародні спортивні федерації;
- Б) міжнародні спортивні асоціації;
- В) міжнародні спортивні об'єднання.

10. *Керівним органом олімпійського руху в країні є:*

- А) Міжнародний олімпійський комітет;
- Б) національний олімпійський комітет;
- В) міжнародні спортивні об'єднання.

11. *Спеціалізована установа, яка діє під патронатом Міжнародного олімпійського комітету та фінансується Національним олімпійським комітетом Греції, – це:*

- А) Міжнародна олімпійська академія;
- Б) міжнародні спортивні об'єднання;
- В) національний олімпійський комітет.

12. *Укажіть* *ключове завдання Міжнародної олімпійської академії:*

А) вивчення теорії та практики підготовки спортсменів, фізичного виховання; пропаганда олімпійського руху;

Б) пропаганда загальнолюдських і гуманістичних ідеалів відповідно до концепції олімпізму;

В) розвиток, просування та захист олімпійського руху.

13. *Укажіть виконавчий орган, який має юридичний статус, створюється з метою матеріально-технічного забезпечення Олімпійських ігор і бере на себе відповідальність за виконання обов'язків олімпійського міста:*

- А) Організаційний комітет Олімпійських ігор;
- Б) олімпійський рух;
- В) національний олімпійський комітет.

14. *Делегація, яка формується національним олімпійським комітетом і направляється для участі в Олімпійських іграх з метою представлення національних спортивних федерацій та інших організацій, – це:*

- А) національна олімпійська команда;
- Б) олімпійський рух;
- В) національний олімпійський комітет.

15. *Основною системою визначення результатів виступу національних команд на Олімпійських іграх, прийнятою більшістю національних олімпійських комітетів, але офіційно не визнаною Міжнародним олімпійським комітетом, є:*

- А) турнірна таблиця;
- Б) неофіційний командний залік;
- В) загальна кількість спортсменів від країни-учасниці.

Тема 4. Формування теоретико-методичних та організаційних засад олімпійської освіти у світовому контексті

Мета: ознайомитися з метою, завданнями та функціями олімпійської освіти, розглянути особливості впровадження олімпійської освіти в зарубіжних країнах.

План

1. Мета і завдання олімпійської освіти очима закордонних науковців.
2. Організація впровадження олімпійської освіти в зарубіжних країнах.

Ключові терміни та поняття: *олімпізм, олімпійська освіта, олімпійське виховання, олімпійська педагогіка.*

1. Мета і завдання олімпійської освіти очима закордонних науковців

Олімпійська освіта – багаторівневий спеціально організований педагогічний процес формування гармонійно розвиненої особистості через засвоєння знань, набуття умінь і навичок, розвиток здібностей, інтересів, потреб і ціннісних орієнтацій, що базуються на гуманістичних ідеалах і цінностях олімпізму та є складовою частиною загальної освіти.

Аналіз науково-методичної літератури переконує, що існує безліч визначень мети та завдань олімпійської освіти або олімпійського виховання.

За концепцією Кубертена, олімпійське виховання полягає передусім у подоланні розриву між фізичним і духовним розвитком людини та потребує поєднання фізичного виховання з інтелектуальним і моральним.

Хуан Антоніо Самаранч відмічав: «Усі люди володіють культурною спадщиною, цінності якої близькі до таких понять, як рівність, солідарність, братерство. Олімпійська освіта закладає основу цих цінностей і визначає місце спорту в гармонійному розвитку людини через зміцнення миру та збереження людської гідності».

Учені В. Родиченко та В. Столяров обстоюють думку про те, що головне завдання (якщо поняття «олімпійська освіта» розглядати у широкому розумінні, в якому воно здебільшого вживається у педагогіці) полягає у тому, щоб усі учасники олімпійського руху не тільки знали і правильно розуміли ідеали й цінності олімпізму, а й прагнули у своїй реальній поведінці орієнтуватися на них, спрямовуючи свої зусилля на втілення їх у життя.

Їхню думку поділяє В. Сергєєв, який відмічає, що кінцевою метою і результатом реалізації олімпійської освіти є людина, яка мислить і діє відповідно до принципів Олімпійської хартії та гуманістичних норм взаємовідносин між людьми, що культивуються олімпізмом.

На думку О. Групе, олімпійська освіта як «особлива спортивна освіта» орієнтована на вивчення можливостей людини, навчання чеснот, солідарності та товариськості.

М. Булатова вважає метою олімпійського виховання створення умов для формування у дітей і підлітків комплексу якостей, поглядів, переконань, що

забезпечують усебічний гармонійний розвиток особистості у рамках виховної системи «Олімпійська педагогіка».

Л. Кулікова вбачає мету олімпійської освіти у формуванні в учнів принципів шляхетної поведінки, прагнення до гармонійного розвитку фізичних і духовних здібностей.

В. Столяров визначає метою педагогічної діяльності в межах олімпійської освіти гуманістичний вплив на особистість специфічними засобами, обумовленими природою цього руху, його зв'язком зі спортом.

Білоруський науковець Є. Кулінкович вважає метою олімпійської освіти сприяння всебічному гармонійному розвитку особистості через засвоєння та закріплення у спортивній діяльності принципів та ідеалів олімпізму.

Головна мета олімпійської освіти, на думку молдавських учених В. Манолакі та А. Будевича, полягає в гармонійному розвитку особистості та вихованні молоді на принципах соціальної відповідальності та розуміння міжкультурних цінностей.

Литовський науковець Е. Пуйшиєне стверджує, що олімпійська освіта покликана виховувати гармонійну людину, сприяти створенню мирної громадськості, яка піклується, забезпечує та охороняє достоїнства особистості.

На думку О. Ісаєва, головна мета олімпійського виховання полягає у створенні умов для формування у дітей і підлітків цілісного комплексу соціально-ціннісних якостей, поглядів, переконань, що забезпечують їхній усебічний гармонійний розвиток.

Відтак більшість науковців мають, по суті, однакову точку зору з визначення мети олімпійської освіти та сходяться на тому, що *кінцевою метою і результатом реалізації олімпійської освіти є формування особистості, яка у своїх діях і думках під час фізкультурно-спортивної діяльності й у повсякденному житті керується загальнолюдськими гуманістичними нормами поведінки, що культивуються олімпізмом та принципами Олімпійської хартії.*

Визначаючи завдання олімпійської освіти, науковці *В. Родиченко та В. Столяров* акцентують увагу на тому, що ця соціально-педагогічна діяльність покликана формувати й удосконалювати в молоді певну, пов'язану зі спортом, гуманістичну систему знань, здібностей, інтересів, потреб тощо.

Президент Олімпійської академії України М. Булатова визначає такі основні завдання у процесі педагогічної діяльності в межах олімпійської освіти:

- ❖ формування світогляду, основу якого становлять патріотизм, моральність, законослухняність, здоровий спосіб життя;
- ❖ формування позитивних мотивацій до навчання і праці, творчого ставлення до своїх обов'язків;
- ❖ гармонійний розвиток з урахуванням індивідуальних можливостей і вимог школи;
- ❖ підвищення ролі олімпійського виховання в повсякденному житті.

Серед основних завдань олімпійської освіти В. Столяров виділяє певну систему, яка передбачає формування й удосконалення в дітей і молоді:

- ❖ знань;
- ❖ мотивацій (інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій, установок тощо);

❖ здібностей, умінь і навичок, які проявляються в певній діяльності (поведінці).

При цьому головним завданням він вважає формування реальної поведінки, способу (стилю) життя, що відповідає цим ідеалам і цінностям.

Л. Лубишева виокремлює як основні завдання педагогічної діяльності в межах олімпійської освіти формування і розвиток олімпійської культури особистості через:

- ❖ формування знань у галузі олімпізму, Олімпійських ігор;
- ❖ виховання в дусі олімпізму та на принципах Фейр Плей;
- ❖ залучення дітей до активних занять спортом.

Г. Алексєєнко та В. Морозов разом із завданням сприяння фізичному розвитку у процесі олімпійської освіти визначають і сприяння моральному й естетичному вихованню школярів через олімпійські ідеали, орієнтовані на всебічний гармонійний розвиток особистості.

Завдання олімпійської освіти, на думку Г. Петльованого, полягає у формуванні правильної, глибокої та повної системи знань про олімпізм.

Отже, освіта – це процес розвитку та саморозвитку особистості, пов'язаний з оволодінням соціально значущим досвідом людства, що втілений у знання, вміння, творчу діяльність та емоційно-ціннісне ставлення до світу; необхідна умова діяльності особистості та суспільства щодо збереження й розвитку матеріальної та духовної культури.

2. Організація впровадження олімпійської освіти в зарубіжних країнах

Олімпійська освіта як важлива складова фізичного виховання наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. набуває глобального характеру: у низці країн програми з олімпійської освіти активно впроваджуються у діяльність освітніх закладів.

Кінець 80-х – початок 90-х рр. минулого століття відзначився активізацією діяльності фахівців багатьох країн щодо формування національних систем олімпійської освіти та розробки її науково-методичного забезпечення.

Програми олімпійської освіти спрямовувалися на залучення учнівської молоді до активного способу життя та поширення гуманістичних ідеалів олімпізму, пропаганду олімпійського руху.

Питаннями впровадження олімпійської освіти в *Англії* опікується спеціальний комітет, що діє під патронатом НОК Англії. До його компетенції належить проведення щорічних конференцій з актуальних питань олімпійської освіти, семінарів для різних за фахом учителів, створення навчально-методичної літератури, проведення конкурсів малюнків, поетичних творів, фотографій, кращі роботи яких експонуються в музеях та галереях країни.

В *Аргентині* олімпійською освітою опікується Аргентинська олімпійська академія, основною формою діяльності якої є проведення роз'яснювальної роботи (лекцій, семінарів) зі студентами університетів, учнями шкіл, членами клубів. Підготовка лекторів здійснюється на щорічних сесіях Академії.

Особливість *канадської моделі* полягає в тому, що роль органу олімпійської освіти виконує Канадська олімпійська асоціація. Близько 20 % її річного бюджету спрямовується на розвиток олімпійської освіти, що користується підтримкою всіх офіційних організацій країни.

Сполучені Штати Америки мають спеціальні державні програми олімпійської освіти для атлетів та учнів шкіл. Особлива увага освітньої роботи спрямована на популяризацію принципів Фейр Плей. Ефективною формою роботи є демонстрація фільмів, відеокліпів та кінороликів з олімпійської тематики. Партнером у пропаганді олімпійського руху та його ідеалів є американська поліція.

Модель олімпійської освіти у *Німеччині* базується на діяльності Національної олімпійської академії, пріоритетним напрямом якої є поширення олімпійських ідеалів і цінностей на основі моніторингу мотивацій дітей та молоді.

Особливість моделі олімпійської освіти *Польщі* полягає в популяризації принципів Фейр Плей як складової частини олімпійської філософії. Експериментальна програма з олімпійської освіти, що була впроваджена в освітній процес, довела, що «методи, які називають найбільш ефективними у процесі морального розвитку, базуються на досвіді вирішення індивідуальних і групових проблем у контексті фізичного виховання». У поширенні олімпійських ідеалів і цінностей польські фахівці значну роль відводять Музею історії туризму, спорту та олімпізму Польщі.

Необхідно відмітити, що у цих країнах діє громадська модель організації олімпійської освіти, оскільки нею опікуються такі громадські організації, як національні олімпійські комітети, їхні комісії з олімпійської освіти або національні олімпійські академії.

? Питання для самоконтролю

1. Окресліть мету олімпійської освіти.
2. Сформулюйте основні завдання олімпійської освіти.
3. Розкрийте сутність поняття «олімпійська освіта». У чому проявляється її глобальний характер?
4. Поясніть особливості впровадження олімпійської освіти в зарубіжних країнах.
5. Охарактеризуйте моделі й державні програми олімпійської освіти в зарубіжних країнах.

Тести

1. За концепцією Кубертена олімпійське виховання полягає у:

- А) подоланні розриву між фізичним і духовним розвитком людини та потребує поєднання фізичного виховання з інтелектуальним і моральним;
- Б) реалізації олімпійської освіти, яка ґрунтується на принципах Олімпійської хартії та гуманістичних норм взаємовідносин між людьми, що культивуються олімпізмом;
- В) у тому, щоб усі учасники олімпійського руху не тільки знали і правильно

розуміли ідеали й цінності олімпізму, а й прагнули у своїй реальній поведінці орієнтуватися на них, спрямовуючи свої зусилля на втілення їх у життя.

2. *На думку О. Ісаєва, головна мета олімпійського виховання полягає у:*

А) створенні умов для формування у дітей і підлітків цілісного комплексу соціально-ціннісних якостей, поглядів, переконань, що забезпечують їхній усебічний гармонійний розвиток;

Б) формуванні в учнів принципів шляхетної поведінки, прагнення до гармонійного розвитку фізичних і духовних здібностей;

В) гармонійному розвитку особистості та вихованні молоді на принципах соціальної відповідальності та розуміння міжкультурних цінностей.

3. *Серед основних завдань олімпійської освіти В. Столяров виділяє певну систему, яка передбачає формування та вдосконалення у дітей і молоді:*

А) знань, мотивацій (інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій, установок тощо);

Б) здібностей, умінь і навичок, які проявляються в певній діяльності (поведінці);

В) формування реальної поведінки, способу (стилю) життя, що відповідає цим ідеалам і цінностям;

Г) усі відповіді правильні.

4. *На думку О. Грує, олімпійська освіта як «особлива спортивна освіта» орієнтована на:*

А) вивчення можливостей людини, навчання чеснот, солідарності та товарищескості;

Б) формування в молоді принципів шляхетної поведінки, прагнення до гармонійного розвитку фізичних і духовних здібностей;

В) те, щоб усі учасники олімпійського руху не тільки знали та правильно розуміли ідеали й цінності олімпізму, а й прагнули у своїй реальній поведінці орієнтуватись на них, спрямовуючи свої зусилля на втілення їх у життя.

5. *Які міжнародні організації сприяють розвитку олімпійської освіти в Аргентині?*

А) Аргентинська олімпійська академія;

Б) спеціальні державні програми олімпійської освіти;

В) популяризація принципів Фейр Плей.

Тема 5. Основа олімпійського спорту – Олімпійська хартія

Мета: ознайомитися з ключовими положеннями Олімпійської хартії як основного правового документа олімпійського руху, розглянути її основні розділи; засвоїти принципи олімпізму.

План

1. Загальна характеристика та завдання Олімпійської хартії.
2. Фундаментальні принципи олімпізму.
3. Зміст розділів Олімпійської хартії.

Ключові терміни та поняття: *Олімпійська хартія, олімпійських рух, олімпізм, принципи олімпізму.*

1. Загальна характеристика та завдання Олімпійської хартії

Олімпійська хартія (ОХ) – це збірка фундаментальних принципів олімпізму, правил і роз'яснень, затверджених Міжнародним олімпійським комітетом (МОК). Олімпійська хартія регламентує порядок організації та функціонування олімпійського руху, а також умови проведення Олімпійських ігор.

Олімпійська хартія виконує три ключових завдання:

а) Олімпійська хартія як основний правовий інструмент визначає та відроджує фундаментальні принципи та незмінні цінності олімпізму.

б) Олімпійська хартія водночас є статутом Міжнародного олімпійського комітету.

в) Олімпійська хартія визначає основні права й обов'язки трьох основних складових олімпійського руху, а саме: Міжнародного олімпійського комітету, міжнародних спортивних федерацій і національних олімпійських комітетів, а також організаційних комітетів Олімпійських ігор.

2. Фундаментальні принципи олімпізму

Біля витоків сучасного олімпізму стояв П'єр де Кубертен, з ініціативи якого в червні 1894 р. у Парижі відбувся Міжнародний атлетичний конгрес. 23 червня 1894 р. було засновано Міжнародний олімпійський комітет (МОК). Святкування перших Олімпійських ігор (Ігор Олімпіади) сучасності проходило в 1896 р. в Афінах (Греція). У 1914 р. на Олімпійському конгресі в Парижі був затверджений олімпійський прапор. Полотнище презентував П'єр де Кубертен. На ньому зображено п'ять переплетених кілець, які символізують союз п'яти континентів і зустріч атлетів усього світу на Олімпійських іграх. Перші зимові Олімпійські ігри відбулися в 1924 році у Шамоні (Франція).

Олімпізм являє собою філософію життя, що звеличує та об'єднує в єдине ціле тіло, волю та розум. Акумуляуючи в собі спорт, культуру та освіту, олімпізм орієнтований на спосіб життя, який базується на радості від зусилля, освітній цінності взірцевого прикладу, соціальній відповідальності та повазі до універсальних етичних принципів.

Мета олімпізму полягає в тому, щоб поставити спорт на служіння гармонійному розвитку людини, сприяти підтриманню миру та побудові досконалого світу, збереженню людської гідності та вихованню молоді засобами спорту без будь-якої дискримінації. *Ключовими принципами олімпізму є* взаєморозуміння, дружба, атмосфера солідарності та чесної гри.

Олімпійський рух – це організована, універсальна й систематична діяльність усіх осіб та організацій відповідно до ідеалів, принципів і цінностей олімпізму, що здійснюється під керівництвом МОК. Ця діяльність охоплює п'ять континентів і досягає свого піку, коли збирає разом атлетів усього світу на величезному спортивному фестивалі – Олімпійських іграх.

Заняття спортом – одне з прав людини. Кожен повинен мати

можливість займатися спортом, без будь-якої дискримінації, в дусі олімпізму.

Оскільки спорт функціонує в суспільства, спортивні організації в олімпійському русі повинні мати права й обов'язки, притаманні автономним організаціям, що включають незалежне створення спортивних правил і контроль за ними, визначення структури й керівництво своїми організаціями, дотримання права на проведення виборів, вільних від будь-якого зовнішнього впливу, а також відповідальність за забезпечення застосування принципів добросовісного управління.

Будь-яка форма дискримінації стосовно країни чи особи расового, релігійного, політичного чи іншого характеру або ж за статтю є несумісною з принципами олімпійського руху. Належність до олімпійського руху вимагає обов'язкового й неухильного дотримання положень Олімпійської хартії та офіційного визнання Міжнародним олімпійським комітетом.

3. Зміст розділів Олімпійської хартії

Олімпійський рух, який спрямовується Міжнародним олімпійським комітетом, включає в себе спортивні організації, атлетів та інших осіб, які погоджуються дотримуватися положень Олімпійської хартії. Мета олімпійського руху – сприяння побудові мирного та досконалого світу шляхом виховання молоді засобами спорту згідно з ідеями олімпізму та його цінностями.

Головними структурними складовими олімпійського руху є Міжнародний олімпійський комітет (МОК), міжнародні спортивні федерації (МСФ) та національні олімпійські комітети (НОК).

Окрім того, олімпійський рух включає в себе Організаційні комітети Олімпійських ігор (ОКОІ), національні асоціації, клуби й осіб, які є членами МСФ і НОК, і насамперед атлетів, захист інтересів яких є основним напрямом діяльності олімпійського руху, а також суддів, рефері, тренерів та інших офіційних осіб і технічних фахівців. У складі олімпійського руху представлені також інші організації й установи, визнані МОК.

Будь-яка особа (організація), яка належить до олімпійського руху, зобов'язана чітко дотримуватися положень Олімпійської хартії та виконувати рішення МОК.

Діяльність Міжнародного олімпійського комітету детально розглянуто в темі № 3.

Міжнародні спортивні федерації (МСФ) та основи їх діяльності.

Згідно з Олімпійською хартією кожна МСФ є самостійною і незалежною. Міжнародна спортивна федерація (МСФ) являє собою недержавний орган, який керує одним або декількома видами спорту на всесвітньому рівні та містить у своєму складі організації, що здійснюють управління цим видом на національному рівні.

Історично МСФ почали формуватися раніше, ніж МОК (гімнастика – 1881 р., веслування – 1892 р., ковзанярський спорт – 1892 р.). Діяльність їх на міжнародному рівні потребувала:

❖ розробки єдиних правил;

- ❖ уніфікації місць змагань та інвентарю;
- ❖ розвитку виду спорту в інших країнах;
- ❖ підготовки суддів;
- ❖ упорядкування структури змагань та їх змісту.

До 1912 року Олімпійські ігри проводилися без участі МСФ. У 1914 р. у Парижі МОК зустрівся з представниками МСФ і передав їм право контролю за певними видами спорту, що входили до програми Олімпійських ігор.

На сьогодні налічується близько 80 МСФ.

Олімпійська хартія чітко визначила роль МСФ в олімпійському русі.

Так, МСФ у межах свого виду спорту повинні:

- ❖ забезпечувати розвиток відповідного виду спорту;
- ❖ сприяти досягненню мети Олімпійської хартії;
- ❖ нести відповідальність за керівництво змаганнями на ОІ;
- ❖ розробляти критерії допуску до ОІ;
- ❖ забезпечувати технічну допомогу в реалізації програми «Олімпійська солідарність».

У 1967 р. було засновано Асоціацію міжнародних спортивних федерацій, а в 1976 р. – Генеральну асоціацію міжнародних спортивних федерацій, яка об'єднує 75 міжнародних організацій. Вона стоїть на позиціях незалежності МСФ, можливості їх самостійного розвитку та співробітництва з іншими міжнародними організаціями.

Національні олімпійські комітети (НОК) та основи їх діяльності.

НОК є керівним органом олімпійського руху в країні. Без визнання НОК Міжнародним олімпійським комітетом спортсмени країни не можуть брати участь в Олімпійських іграх.

НОК України був створений у 1991 р., а визнаний Міжнародним олімпійським комітетом у 1992 р.

В Олімпійській хартії зазначено, що НОК сприяє розвитку та захисту олімпійського руху у своїй країні.

Обов'язки НОК:

- ❖ пропаганда принципів олімпізму на національному рівні;
- ❖ відкриття інститутів, розробка навчальних програм з олімпійського руху;
- ❖ розвиток спорту вищих досягнень;
- ❖ засудження дискримінації та насильства у спорті;
- ❖ боротьба проти використання допінгу.

НОК безпосередньо представляє свою країну на Олімпійських іграх. До складу НОК входять:

- ❖ представники національних спортивних федерацій;
- ❖ спортсмени-олімпійці;
- ❖ члени МОК (якщо такі є).

Держава не може призначати членів НОК, оскільки він структурно від неї відокремлений, а отже, незалежний.

Національні олімпійські комітети з метою кращої організації та розвитку

видів спорту утворюють континентальні об'єднання: Асоціація європейських національних олімпійських комітетів (АЄНОК), Африки, Азії, Панамериканська, Океанії – їх 5 президентів представлені в МОК.

Ці організації проводять регіональні ігри, ідея яких зародилася ще в сиву давнину: істмійські ігри, немійські ігри (на честь бога Геракла), піфійські ігри (на честь бога Аполлона). Вони також дбають про розвиток спорту на континенті.

Основними завданнями Національного олімпійського комітету України є забезпечення участі в Олімпійських іграх, розширення міжнародного співробітництва, популяризація масового спорту та здорового способу життя, фізичне й духовне виховання особистості. З цією метою НОК України співпрацює з державними, громадськими та іншими організаціями. На засадах незалежності та доброї волі Національний олімпійський комітет України об'єднує 40 федерацій з олімпійських видів спорту. НОК також має свої філії в усіх областях України.

Починаючи з 1993 року юнаки й дівчата України традиційно беруть участь у зимових і літніх Європейських юнацьких олімпійських фестивалях (днях), посідаючи при цьому високі сходинки в турнірних таблицях серед європейських країн.

Членами МОК в Україні є олімпійські чемпіони Сергій Бубка та Валерій Борзов. НОК України має угоди із всесвітньовідомими компаніями, які підтримують олімпійський рух.

У 1995 р. Національний олімпійський комітет України започаткував випуск свого офіційного журналу під назвою «Олімпійська арена». Він виходить друком щомісяця.

НОК України має широкі зв'язки з Національними олімпійськими комітетами сусідніх країн та олімпійськими організаціями.

Представники НОК України є членами різних міжнародних організацій та об'єднань.

Тісні зв'язки Національний олімпійський комітет України має з українськими спортивними осередками за кордоном. Комітети друзів НОК України функціонують нині у США, Канаді, Австралії.

? Питання для самоконтролю

1. Що являє собою Олімпійська хартія?
2. Назвіть дату останньої редакції Олімпійської хартії.
3. Сформулюйте ключові принципи олімпізму. Ким вони закладені?
4. Поясніть, у чому полягає мета олімпізму.
5. Розкрийте сутність поняття «олімпійський рух».
6. Назвіть та охарактеризуйте основні структурні складові олімпійського руху.
7. Сформулюйте мету діяльності міжнародних спортивних федерацій (МСФ).
8. Перерахуйте обов'язки національних олімпійських комітетів (НОК).

Тести

1. *Укажіть правильне тлумачення поняття «олімпізм»:*

А) філософія життя, заснована на інтенсивному спортивному тренуванні, підвищенні спортивної майстерності, досягненні максимально можливого спортивного результату;

Б) філософія життя, заснована на прагненні вибороти олімпійські медалі, досягти найвищого спортивного результату, підтримати принципи чесної боротьби, боротьби з расовою дискримінацією;

В) філософія життя, що звеличує та об'єднує в єдине ціле тіло, волю й розум, спорт з культурою і освітою, відображає прагнення до досягнення такого способу життя, який ґрунтується на відчутті радості від зусилля, на виховній цінності взірцевого прикладу та повазі до основних етичних принципів.

2. *Що являє собою Олімпіада?*

А) період здійснення олімпійської змагальної діяльності;

Б) період підготовки спортсменів до Олімпійських ігор;

В) період протягом чотирьох послідовних років, який починається з відкриття Ігор поточної Олімпіади і закінчується відкриттям Ігор наступної Олімпіади.

3. *Укажіть специфічну філософію життя, основу якої становлять духовні цінності спорту, історичний і світоглядний потенціал:*

А) олімпійська культура;

Б) олімпізм;

В) Олімпіада.

4. *Укажіть основний правовий документ олімпійського спорту як виду діяльності:*

А) конституція;

Б) Олімпійська хартія;

В) олімпійська програма.

5. *Хто є розробником концептуальних засад сучасного олімпізму?*

А) П'єр де Кубертен;

Б) Ейвері Брендедж;

В) Жак Рогге.

Тема 6. Комісії Національного олімпійського комітету України

Мета: ознайомитися з юридичним статусом, структурою та повноваженнями комісій Національного олімпійського комітету, обов'язками їх членів.

План

1. Загальні положення та основні завдання Національного олімпійського комітету «Осередки НОК України».

2. Порядок формування та права комісії, члени комісії.

3. Організація роботи комісії.

Ключові терміни та поняття: *комісія Національного олімпійського комітету, Олімпійська хартія, Кодекс етики Міжнародного олімпійського комітету, Антидопінговий кодекс, Статут Національного олімпійського комітету.*

1. Загальні положення та основні завдання комісії

Комісія Національного олімпійського комітету України «Осередки НОК України» є колегіальним дорадчим органом Виконавчого комітету НОК України, яка створюється з метою поглиблення та вдосконалення роботи Виконкому відповідно до напрямків його діяльності та на виконання статутних завдань.

У своїй діяльності Комісія керується Конституцією України, законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, іншими законодавчими актами, Олімпійською хартією, Кодексом етики Міжнародного олімпійського комітету, Антидопінговим кодексом, Статутом Національного олімпійського комітету України. Її діяльність регламентується Положенням про комісію Національного олімпійського комітету України «Осередки НОК України».

Комісія діє з метою залучення членів НОК України та фахівців із фізичної культури і спорту до розбудови олімпійського руху в Україні, захисту прав членів олімпійського руху, дотримання вимог вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актів та з метою забезпечення окремих напрямків роботи НОК України.

Основними завданнями комісії є:

- ❖ сприяння розвитку і захисту олімпійського руху в Україні, дотримання норм і вимог Олімпійської Хартії, Кодексу етики Міжнародного олімпійського комітету, Антидопінгового кодексу, Статуту Національного олімпійського комітету України та чинного законодавства України;
- ❖ сприяння діяльності суб'єктів олімпійського руху в Україні з метою популяризації основних принципів та ідей олімпізму на регіональному рівні, сприяння впровадженню олімпізму у програми фізичного виховання і спорту в закладах освіти;
- ❖ сприяння вивченню і збереженню олімпійської історії та традицій в регіонах шляхом поширення олімпійської освіти і культури;
- ❖ сприяння підвищенню ролі жінок у спорті на всіх рівнях і суворе дотримання принципу рівноправ'я чоловіків та жінок;
- ❖ протидія будь-якому політичному або комерційному зловживанню спортом та атлетами;
- ❖ сприяння підготовці олімпійського резерву, розвитку спорту вищих досягнень та підготовці атлетів до участі в Олімпійських іграх;
- ❖ сприяння гармонійному розвитку фізичних і моральних якостей людей, зміцненню їх здоров'я та духовному збагаченню;
- ❖ організація і координація діяльності осередків НОК України щодо забезпечення виконання Програми розвитку олімпійського руху в Україні на період 2019-2022 років;

- ❖ сприяння взаємодії членів комісії та представників відділень НОК України в областях з іншими комісіями НОК України;

- ❖ розгляд на засіданнях питань діяльності НОК України відповідно до напрямків роботи, за які відповідає комісія.

- ❖ прийняття рішень із питань, віднесених до компетенції комісії.

Рішення комісії носять рекомендаційний характер і підлягають обов'язковому затвердженню Виконкомом НОК України.

Рішення комісії вступають в силу з дати, вказаної у рішенні Виконкому НОК України. Якщо така дата не вказана, то з моменту затвердження їх Виконкомом НОК України.

2. Порядок формування та права комісії, члени комісії

1. Комісія налічує не менше 5 і не більше 20 членів, включаючи:

- ❖ голову;
- ❖ заступника голови;
- ❖ членів комісії.

2. До складу комісії можуть входити члени НОК України, представники суб'єктів олімпійського руху, представники державних і громадських структур України, фахівці та спеціалісти, діяльність яких безпосередньо пов'язана з напрямком роботи комісії.

До складу комісії входить представник Комісії атлетів НОК України.

3. Голова, заступник та склад комісії затверджується рішенням Виконкому НОК України за поданням президента НОК України. Рішення приймається більшістю голосів.

4. Члени комісії можуть бути виведені зі складу комісії лише на підставі рішення Виконкому НОК України за власним бажанням чи за поданням президента НОК України.

Права комісії:

1. Комісія має право:

- ❖ залучати членів НОК України, спеціалістів Виконавчої дирекції НОК України, експертів і фахівців до розгляду питань, що належать до її компетенції;

- ❖ отримувати від Виконавчої дирекції НОК України, членів НОК України інформацію, інших суб'єктів олімпійського руху необхідну для виконання покладених на неї завдань.

2. Голові комісії та її членам надаються гарантії діяльності:

- ❖ можливість присутності на заходах, пов'язаних із виконанням завдань, покладених на комісію;

- ❖ незалежність у прийнятті рішень;

- ❖ інші гарантії, пов'язані із виконанням завдань, покладених на комісію.

Голова комісії.

Голова комісії має такі повноваження:

- ❖ організує роботу комісії;

- ❖ проводить засідання комісії та головує на них;

- ❖ організовує роботу членів комісії відповідно до напрямку роботи та

плану роботи комісії;

- ❖ розробляє та виносить для затвердження на засідання комісії план її роботи;
- ❖ бере участь у формуванні складу комісії;
- ❖ підписує протокол засідань, веде переписку від імені комісії;
- ❖ доповідає Виконкому НОК України про роботу комісії та готує матеріали з окремих питань на його засідання;
- ❖ надає свої пропозиції до бюджету.

Заступник.

Заступник голови комісії затверджується Виконкомом НОК разом із складом комісії. Заступник голови комісії виконує обов'язки голови на час його відсутності.

Секретар.

1. Секретарем комісії є штатний працівник Виконавчої дирекції НОК України, закріплений відповідним наказом Виконавчого директора.

2. Секретар комісії веде протоколи засідань комісії, здійснює збір та підготовку матеріалів до засідань комісії, виконує інші доручення голови комісії відповідно до його повноважень.

3. На засіданнях комісії має право дорадчого голосу.

3. Організація роботи комісії

1. Основною формою роботи комісії є засідання.

Засідання комісії проводяться не рідше, ніж 2 рази на рік або частіше, за необхідності.

2. На засіданнях комісії розглядаються питання відповідно до плану роботи комісії.

3. Засідання комісії проводяться відкрито або закрито. Рішення про форму засідання приймає комісія до початку засідання.

4. Засідання комісії вважається правомочним, якщо на ньому присутні не менше половини від загальної кількості її членів.

5. Рішення комісії приймаються простою більшістю голосів. У випадку рівності голосів Голова комісії має переважний голос.

6. Комісія відповідно до покладених на неї завдань:

- ❖ розглядає подані суб'єктами олімпійського руху документи, листи, звернення, заяви, пояснення відповідно до напрямку своєї роботи;
  - ❖ на своїх засіданнях заслуховує суб'єктів олімпійського руху;
  - ❖ залучає до своєї роботи експертів, фахівців з відповідного напрямку;
  - ❖ надає рекомендації щодо вирішення проблемних питань, висвітлених у документах, листах, зверненнях, заявах, та повідомляє про своє рішення Виконкомом НОК України;
  - ❖ у межах своєї компетенції напрацьовує пропозиції щодо надання суб'єктам олімпійського руху допомоги, в тому числі фінансової та подає їх на затвердження виконкому НОК України;
  - ❖ виконує інші функції, що випливають із покладених на неї завдань.
7. У роботі комісії може брати участь президент НОК України або будь-

хто із членів Виконкому.

8 Матеріально-технічне та фінансове забезпечення діяльності комісії здійснюється за рахунок коштів НОК України відповідно до затвердженого бюджету.

Контроль за діяльністю комісії.

1. Контроль за діяльністю комісії здійснює Виконком НОК України, а в перервах між засіданнями Виконкому НОК України – президент НОК України.

2. Голова комісії не рідше ніж один раз на рік звітує перед Виконкомом НОК України про проведену роботу. Черговість і порядок звітування визначає Виконком НОК України.

У випадку визнання роботи комісії незадовільною Виконком НОК України може прийняти рішення про припинення її роботи або переобрання складу комісії. Таке рішення приймається на засіданні Виконкому не менш як двома третинами голосів присутніх членів Виконкому.

? Питання для самоконтролю

1. З якою метою створюється Комісія Національного олімпійського комітету України «Осередки НОК України»?

2. Назвіть основні документи, якими керується Комісія Національного олімпійського комітету України «Осередки НОК України».

3. Окресліть основні завдання Комісії Національного олімпійського комітету України «Осередки НОК України».

4. Хто входить до складу Комісії Національного олімпійського комітету України «Осередки НОК України»?

5. Розкрийте повноваження Комісії Національного олімпійського комітету України «Осередки НОК України».

Тести

1. Хто відповідає за розвиток олімпійського руху в Україні?

- А) Верховна Рада України;
- Б) Національний олімпійський комітет України;
- В) Рада національної безпеки та оборони;
- Г) Кабінет Міністрів України.

2. У своїй діяльності Комісія Національного олімпійського комітету України керується:

- А) Конституцією України, законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України;
- Б) Олімпійською хартією, Кодексом етики Міжнародного олімпійського комітету, Антидопінговим кодексом;
- В) Статутом Національного олімпійського комітету України;
- Г) усі відповіді правильні.

3. Укажіть основні завданнями Комісії Національного олімпійського комітету України:

- А) сприяння розвитку і захисту олімпійського руху в Україні, дотримання норм і вимог Олімпійської хартії, Кодексу етики Міжнародного олімпійського

комітету, Антидопінгового кодексу, Статуту Національного олімпійського комітету України та чинного законодавства України;

Б) сприяння гармонійному розвитку фізичних і моральних якостей людей, зміцненню їх здоров'я та духовному збагаченню;

В) сприяння підвищенню ролі жінок у спорті на всіх рівнях і суворе дотримання принципу рівноправ'я чоловіків та жінок;

Г) усі відповіді правильні.

4. *Хто входить до складу комісії?*

А) члени НОК України, представники суб'єктів олімпійського руху;

Б) представники державних і громадських структур України;

В) фахівці, діяльність яких безпосередньо пов'язана з напрямком роботи комісії.

Г) усі відповіді правильні.

5. *Хто здійснює контроль за діяльністю Комісії Національного олімпійського комітету України?*

А) Виконком НОК України;

Б) Виконком МОК України;

В) президент НОК України;

Г) усі відповіді правильні.

Тема 7. Освітня діяльність комісій Національного олімпійського комітету України

Мета: ознайомитися зі структурою, завданнями та повноваженнями комісій Національного олімпійського комітету відповідно до напрямів діяльності, їх керівним складом та обов'язками членів.

План

1. Структура, завдання та повноваження комісій Національного олімпійського комітету за напрямами їх діяльності.

Ключові терміни та поняття: *освітня діяльність комісій НОК України, Fair Play, колегіальний дорадчий орган, положення, статут, статутні завдання.*

1. Структура та повноваження комісій Національного олімпійського комітету за напрямами їх діяльності

Комісії НОК України в межах своєї компетенції проводять плідну освітню та просвітницьку діяльність серед учнівської та студентської молоді, спортсменів і тренерів, широкої громадськості.

Протягом найближчого чотириріччя в різних напрямках діятимуть 18 комісій НОК.

Комісії Національного олімпійського комітету України є колегіальними

дорадчими органами Виконавчого комітету НОК України, які створюються з метою поглиблення та вдосконалення роботи Виконкому відповідно до напрямів його діяльності та на виконання статутних завдань.

Комісія атлетів спрямовує свою діяльність на забезпечення прав і захист атлетів в олімпійському русі, поліпшення їх соціального захисту, допомогу в соціальній адаптації після закінчення спортивної кар'єри. Значне місце в її діяльності посідає робота з поширення олімпійських цінностей серед підростаючого покоління, активна участь в багатьох освітніх проєктах та акціях НОК України.

Основними завданнями комісії є:

- ❖ забезпечення прав і захист атлетів в олімпійському русі;
- ❖ внесення пропозицій щодо поліпшення соціального захисту та забезпечення спортивної діяльності атлетів;
- ❖ забезпечення врахування поглядів атлетів при прийнятті рішень НОК;
- ❖ розробка рекомендацій щодо гарантій прав атлетів;
- ❖ сприяння залученню представників комісії у роботу інших комісій та робочих груп НОК;
- ❖ удосконалення співпраці з комісіям МОК та ЄОК.

Комісія відповідно до покладених на неї завдань: розглядає подані атлетами документи, листи, звернення, заяви, пояснення; надає рекомендації щодо вирішення проблемних питань, висвітлених у документах, листах, зверненнях, заявах та повідомляє про своє рішення Виконком НОК України; надає рекомендації щодо вдосконалення співпраці НОК України та його структурних підрозділів, Виконавчої дирекції з атлетами; подає свої пропозиції щодо захисту прав атлетів; подає клопотання до керівних органів НОК України щодо застосування заходів заохочення до атлетів; висуває кандидатури для представництва в інших комісіях НОК України та інших робочих органах, що створюються НОК України, з метою забезпечення врахування точки зору атлетів у їх роботі та при прийнятті рішень; на своїх засіданнях заслуховує суб'єктів олімпійського руху; залучає до своєї роботи експертів, фахівців із відповідного напрямку; виконує інші функції, що випливають із покладених на неї завдань; надає кандидатури атлетів для їх обрання у члени НОК України.

Комісія має право:

- ❖ залучати членів НОК України, фахівців Виконавчої дирекції НОК України, експертів та фахівців до розгляду питань, що належать до її компетенції;
- ❖ отримувати від членів НОК України, Виконавчої дирекції НОК України, інших суб'єктів олімпійського руху інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань.

Голова комісії має такі повноваження:

- ❖ організує роботу комісії;
- ❖ проводить засідання комісії;
- ❖ розробляє та виносить для затвердження на засідання комісії план її роботи;
- ❖ організовує роботу членів комісії відповідно плану її роботи;

- ❖ доповідає Виконкому НОК України про роботу комісії та готує матеріали з окремих питань на його засідання;
- ❖ надає свої пропозиції до бюджету;
- ❖ виконує інші функції відповідно до завдань, покладених на комісію.

***Очолює комісію** українська легкоатлетка, чемпіонка світу, бронзова призерка Олімпійських ігор, триразова чемпіонка Європи, заслужений майстер спорту України Саладуха Ольга Валеріївна.*

Комісія «Чесна гра» НОК України – пропагує одну з основних олімпійських цінностей «Fair Play». Її діяльність спрямована на популяризацію принципів чесної спортивної боротьби; проведення просвітницької роботи за чистоту спорту (спорт без допінгу) серед атлетів, тренерів та осіб, причетних до спорту; виявлення та відзначення проявів благородства, дотримання правил чесної боротьби на спортивних аренах та поза їх межами.

Комісія діє з метою залучення членів НОК України та фахівців із фізичної культури і спорту до розбудови олімпійського руху в Україні, захисту прав членів олімпійського руху, дотримання вимог вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів та з метою забезпечення окремих напрямів роботи НОК України.

Основними завданнями комісії є:

- ❖ розгляд на засіданнях питань діяльності НОК України відповідно до напрямів роботи, за які відповідає комісія;
- ❖ прийняття рішень із питань, які належать до компетенції комісії.

Рішення комісії носять рекомендаційний характер і підлягають обов'язковому затвердженню Виконкомом НОК України.

Рішення комісії вступають у силу з дати, вказаної в рішенні Виконкому НОК України. Якщо така дата не вказана, то з моменту затвердження їх Виконкомом НОК України.

Комісія відповідно до покладених на неї завдань: розглядає подані суб'єктами олімпійського руху документи, листи, звернення, заяви, пояснення відповідно до напрямку своєї роботи; на своїх засіданнях заслуховує суб'єктів олімпійського руху; залучає до своєї роботи експертів, фахівців із відповідного напрямку; надає рекомендації щодо вирішення проблемних питань, висвітлених у документах, листах, зверненнях, заявах та повідомляє про своє рішення Виконкомом НОК України; у межах своєї компетенції вирішує питання щодо надання суб'єктам олімпійського руху допомоги, в тому числі фінансової; за необхідності комісія може приймати рішення шляхом опитування, використовуючи електронні засоби зв'язку; виконує інші функції, що випливають із покладених на неї завдань.

Комісія має право:

- ❖ залучати членів НОК України, фахівців Виконавчої дирекції НОК України, експертів та фахівців до розгляду питань, що належать до її компетенції;
- ❖ отримувати від Виконавчої дирекції НОК України, членів НОК України, інших суб'єктів олімпійського руху інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань.

Комісія налічує не менше 5 і не більше 20 членів, включаючи: голову, заступника голову, члена Комісії атлетів НОК України, членів комісії.

Голова комісії має такі повноваження:

- ❖ організовує роботу комісії;
- ❖ проводить засідання комісії та головує на них;
- ❖ організовує роботу членів комісії відповідно до напряму роботи та плану роботи комісії;
- ❖ розробляє та виносить для затвердження на засідання комісії план її роботи;
- ❖ бере участь у формуванні складу комісії;
- ❖ підписує протокол засідань, веде переписку від імені комісії;
- ❖ доповідає Виконкому НОК України про роботу комісії та готує матеріали з окремих питань на його засідання;
- ❖ надає свої пропозиції до бюджету.

Очолює комісію міністр молоді та спорту України, член виконкому НОК, президент Національної федерації фехтування України Гутцайт Вадим Маркович.

Медична комісія НОК України – спрямовує свою діяльність на захист здоров'я атлетів, дотримання Всесвітнього антидопінгового кодексу та інших положень стосовно боротьби із вживанням допінгу в спорті всіма фахівцями, причетними до олімпійського спорту. Комісія проводить активну просвітницьку та освітню роботу серед атлетів, тренерів, організаторів спортивного руху в Україні.

Основними завданнями комісії є:

- ❖ розгляд на засіданнях питань діяльності НОК України відповідно до напрямів роботи, за які відповідає комісія.
- ❖ прийняття рішень із питань, віднесених до її компетенції.

Комісія відповідно до покладених на неї завдань: розглядає подані суб'єктами олімпійського руху документи, листи, звернення, заяви, пояснення відповідно до напряму своєї роботи; на своїх засіданнях заслуховує суб'єктів олімпійського руху; залучає до своєї роботи експертів, фахівців із відповідного напряму; надає рекомендації щодо вирішення проблемних питань, висвітлених у документах, листах, зверненнях, заявах та повідомляє про своє рішення Виконкомом НОК України; у межах своєї компетенції вирішує питання щодо надання суб'єктам олімпійського руху допомоги, в тому числі фінансової; виконує інші функції, що випливають із покладених на неї завдань.

Комісія має право:

- ❖ залучати членів НОК України, фахівців Виконавчої дирекції НОК України, експертів та фахівців до розгляду питань, що належать до її компетенції;
- ❖ отримувати від Виконавчої дирекції НОК України, членів НОК України, інших суб'єктів олімпійського руху інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань.

Комісія налічує не менше 5 і не більше 20 членів, включаючи: голову, заступника голову, членів комісії, секретаря.

Голова комісії має такі повноваження:

- ❖ організовує роботу комісії;
- ❖ проводить засідання комісії та головує на них;
- ❖ організовує роботу членів комісії відповідно до напряму роботи та плану роботи комісії;
- ❖ розробляє та виносить для затвердження на засідання комісії план її роботи;
- ❖ бере участь у формуванні складу комісії;
- ❖ підписує протокол засідань, веде переписку від імені комісії;
- ❖ доповідає Виконкому НОК України про роботу комісії та готує матеріали з окремих питань на його засідання;
- ❖ надає свої пропозиції до бюджету.

Очолює комісію доктор медичних наук, перший заступник голови ФСТ «Динамо» України, віце-президент НОК Корж Віктор Петрович.

Комісія «Жінки в спорті» НОК України – бере активну участь у процесі розвитку жіночого спорту, підвищенні ролі жінок в олімпійському русі. Її діяльність спрямована на вирішення соціально значущих проблем розвитку жіночого спорту.

Комісія діє з метою залучення членів НОК України та фахівців із фізичної культури і спорту до розбудови олімпійського руху в Україні, захисту прав членів олімпійського руху, дотримання вимог вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів та з метою забезпечення окремих напрямків роботи НОК України.

Основними завданнями комісії є:

- ❖ розгляд на засіданнях питань діяльності НОК України відповідно до напрямів роботи, за які відповідає комісія;
- ❖ прийняття рішень із питань, віднесених до компетенції комісії;
- ❖ забезпечення виконання принципів загальної рівності, розвитку спортивної культури, що дозволить розширити доступ жінок до всіх аспектів спортивної діяльності;
- ❖ сприяння усвідомленню жінками цінностей фізичної культури і спорту, її ролі в житті;
- ❖ сприяння забезпеченню висвітленню у засобах масової інформації досягнень спортсменок, жінок, зайнятих у спортивній сфері, в Україні та світі.

Комісія відповідно до покладених на неї завдань: розглядає подані суб'єктами олімпійського руху документи, листи, звернення, заяви, пояснення відповідно до напряму своєї роботи; на своїх засіданнях заслуховує суб'єктів олімпійського руху; залучає до своєї роботи експертів, фахівців із відповідного напряму; надає рекомендації щодо вирішення проблемних питань, висвітлених у документах, листах, зверненнях, заявах та повідомляє про своє рішення Виконкомом НОК України; у межах своєї компетенції вирішує питання щодо надання суб'єктам олімпійського руху допомоги, в тому числі фінансової; виконує інші функції, що впливають із покладених на неї завдань.

Комісія має право:

- ❖ залучати членів НОК України, фахівців Виконавчої дирекції НОК

України, експертів та фахівців до розгляду питань, що належать до її компетенції;

❖ отримувати від Виконавчої дирекції НОК України, членів НОК України, інших суб'єктів олімпійського руху інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань.

Комісія налічує не менше 5 і не більше 20 членів, включаючи: голову, заступника голову, члена Комісії атлетів НОК України, членів комісії.

До складу комісії можуть входити члени НОК України, представники суб'єктів олімпійського руху, представники державних і громадських структур України, фахівці, діяльність яких безпосередньо пов'язана з напрямом роботи комісії.

Голова комісії має такі повноваження:

- ❖ організовує роботу комісії;
- ❖ проводить засідання комісії та головує на них;
- ❖ організовує роботу членів комісії відповідно до напряму роботи та плану її роботи;
- ❖ розробляє та виносить для затвердження на засідання комісії план її роботи;
- ❖ бере участь у формуванні складу комісії;
- ❖ підписує протокол засідань, веде переписку від імені комісії;
- ❖ доповідає Виконкому НОК України про роботу комісії та готує матеріали з окремих питань на його засідання;
- ❖ надає свої пропозиції до бюджету.

Очолює комісію член НОК, заступник голови Комісії атлетів НОК України, олімпійська чемпіонка Добринська Наталія Володимирівна.

Етична комісія НОК України – покликана стимулювати дотримання у діяльності НОК України етико-дисциплінарних норм усіма суб'єктами олімпійського руху в Україні та особами, які акредитовані НОК України на Олімпійських іграх, протидіяти будь-яким формам дискримінації, тим самим сприяти поширенню цінностей олімпійського руху серед спортсменів, тренерів і функціонерів.

Метою діяльності комісії є стимулювання дотримання в діяльності НОК України етико-дисциплінарних норм суб'єктами олімпійського руху в Україні, визначених Статутом НОК України, та особами, які акредитовані НОК України на Олімпійських іграх (далі – «суб'єкти олімпійського руху України»).

Основними завданнями комісії є:

- ❖ розгляд питань етико-дисциплінарного характеру;
- ❖ підготовка матеріалів на розгляд Виконавчого комітету НОК України (далі – «Виконком») для прийняття рішень із питань порушення суб'єктами олімпійського руху України етико-дисциплінарних норм, включаючи порушення Всесвітнього антидопінгового кодексу та Кодексу з етики Міжнародного олімпійського комітету, та з інших питань, віднесених до компетенції комісії;
- ❖ попередній розгляд звернень суб'єктів олімпійського руху України, які рекомендують кандидатури для обрання у виборні органи НОК України, та

підготовка відповідних рекомендацій на розгляд Виконкому.

Комісія має право:

- ❖ самостійно ініціювати розгляд питань про порушення етико-дисциплінарних норм;
- ❖ залучати до своєї роботи компетентних фахівців та експертів;
- ❖ отримувати від Виконавчої дирекції НОК України та суб'єктів олімпійського руху України інформацію, що необхідна для виконання покладених на неї завдань.

Комісія відповідно до покладених на неї завдань: розглядає на своїх засіданнях питання про порушення суб'єктами олімпійського руху України етико-дисциплінарних норм, включаючи порушення Всесвітнього антидопінгового кодексу та Кодексу з етики Міжнародного олімпійського комітету; проводить моніторинг дотримання етико-дисциплінарних норм, положень Олімпійської хартії, Всесвітнього антидопінгового кодексу та Кодексу з етики Міжнародного олімпійського комітету, Статуту НОК України; у межах своєї компетенції надає суб'єктам олімпійського руху України дорадчу допомогу, розробляє рекомендації з етико-дисциплінарних питань, захищає права суб'єктів олімпійського руху України; стимулює дотримання принципів чесної гри, протидіє будь-яким формам дискримінації; розглядає подання суб'єктів олімпійського руху України, що рекомендують кандидатури для обрання у виборні органи НОК України; виконує інші функції в межах наданих прав і повноважень.

Очолює комісію віце-президент НОК України, президент Олімпійської академії України Булатова Марія Михайлівна.

Комісія НОК України «Преса та комунікації» – діє з метою залучення членів НОК України та фахівців із фізичної культури і спорту до розбудови олімпійського руху в Україні, захисту прав членів олімпійського руху, дотримання вимог вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів та з метою забезпечення окремих напрямків роботи НОК України.

Основними завданнями комісії є:

- ❖ сприяти забезпеченню широкого висвітлення у засобах масової інформації досягнень олімпійського руху України та світу;
- ❖ інформувати через засоби масової інформації громадськість України та світу про діяльність НОК України з поширення ідей олімпізму;
- ❖ сприяти підготовці та розповсюдженню матеріалів про підготовку та участь атлетів України в Олімпійських іграх, Європейських іграх, Всесвітніх пляжних іграх, Юнацьких Олімпійських іграх, Європейських юнацьких олімпійських фестивалях для інформування спортивної громадськості країни;
- ❖ здійснювати аналіз висвітлення підготовки та участі атлетів України в Олімпійських іграх, Європейських іграх, Всесвітніх пляжних іграх, Юнацьких Олімпійських іграх, Європейських юнацьких олімпійських фестивалях із метою підвищення ефективності роботи ЗМІ;
- ❖ організовувати проведення конкурсів і вікторин на олімпійську тематику;
- ❖ сприяти ефективній роботі офіційних інформаційних ресурсів НОК

України;

- ❖ розглядати звернення різноманітних суб'єктів до НОК України щодо інформаційного забезпечення діяльності НОК;

- ❖ визначати перелік засобів масової інформації та журналістів для акредитації на Олімпійських іграх, Європейських іграх, Всесвітніх пляжних іграх, Юнацьких Олімпійських іграх, Європейських юнацьких олімпійських фестивалях;

- ❖ приймати рішення з інших питань, віднесених до компетенції комісії.

Комісія має право:

- ❖ залучати членів НОК України, фахівців Виконавчої дирекції НОК України, експертів та фахівців до розгляду питань, що належать до її компетенції;

- ❖ отримувати від Виконавчої дирекції НОК України, членів НОК України, інших суб'єктів олімпійського руху інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань.

Комісія налічує не менше 5 і не більше 20 членів, включаючи: голову, заступника голову, членів комісії.

Голова комісії має такі повноваження:

- ❖ організовує роботу комісії;
- ❖ проводить засідання комісії та головує на них;
- ❖ організовує роботу членів комісії відповідно до напряму роботи та плану роботи комісії;
- ❖ розробляє та виносить для затвердження на засідання комісії план її роботи;
- ❖ бере участь у формуванні складу комісії;
- ❖ підписує протокол засідань, веде переписку від імені комісії;
- ❖ доповідає Виконкому НОК України про роботу комісії та готує матеріали з окремих питань на його засідання;
- ❖ надає свої пропозиції до бюджету.

Очолює комісію член виконкому НОК України, член-кореспондент Академії педагогічних наук України, лауреат державної премії України в галузі науки і техніки Волков Олег Ігорович.

Комісія НОК України «Закордонне українство» – виконує відповідальну місію з розбудови олімпійського руху через єднання українства в Україні та за її межами. Українська діаспора, будучи однією з найчисленніших у світі, зберігає не тільки національну українську ідентичність, духовність, мову, культуру, а й формує позитивний імідж нашої країни в світі у багатьох сферах суспільного життя: політиці, економіці, культурі та, звичайно, в олімпійському спорті, який потребує всілякої підтримки наших співвітчизників.

Комісія НОК України «Закордонне українство» діє з метою залучення членів НОК України та фахівців із фізичної культури і спорту, а також фахівців із числа закордонного українства до розбудови олімпійського руху в Україні, захисту прав членів олімпійського руху, забезпечення поглиблення співпраці із закордонними українцями шляхом популяризації досягнень українських спортсменів і пропагування здорового способу життя, дотримання вимог

вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів та з метою забезпечення окремих напрямів роботи НОК України.

Основними завданнями комісії є:

- ❖ розгляд на засіданнях питань діяльності НОК України відповідно до напрямів роботи, за які відповідає комісія;

- ❖ прийняття рішень із питань, віднесених до компетенції комісії.

Комісія НОК України відповідно до покладених на неї завдань: розглядає подані суб'єктами олімпійського руху, міжнародними фізкультурно-спортивними громадськими організаціями закордонного українства та приватними особами, метою діяльності яких є пропагування олімпійських ідей та здорового способу життя, документи, листи, звернення, заяви, пояснення відповідно до напрямів своєї роботи; на своїх засіданнях заслуховує суб'єктів олімпійського руху та представників міжнародних фізкультурно-спортивних громадських організацій, заснованих закордонними українцями; залучає до своєї роботи експертів, фахівців із відповідного напрямку; надає рекомендації щодо вирішення проблемних питань, висвітлених у документах, листах, зверненнях, заявах та повідомляє про своє рішення Виконкому НОК України; у межах своєї компетенції вирішує питання щодо надання суб'єктам олімпійського руху допомоги, представникам міжнародних фізкультурно-спортивних громадських організацій і приватним особам, метою діяльності яких є пропагування олімпійських ідей та здорового способу життя, в тому числі фінансової; виконує інші функції, що впливають із покладених на неї завдань.

Комісія має право:

- ❖ залучати членів НОК України, фахівців Виконавчої дирекції НОК України, експертів та фахівців, у тому числі з міжнародних фізкультурно-спортивних організацій, що утворені закордонними українцями, до розгляду питань, які належать до її компетенції;

- ❖ отримувати від Виконавчої дирекції НОК України, членів НОК України, інших суб'єктів олімпійського руху інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань.

Комісія НОК України «Закордонне українство» налічує не менше 5 і не більше 16 членів, включаючи: голову, заступника голови, членів комісії.

Голова комісії має такі повноваження:

- ❖ організовує роботу комісії;
- ❖ проводить засідання комісії та головує на них;
- ❖ організовує роботу членів комісії відповідно до напрямів роботи та плану її роботи;
- ❖ розробляє та виносить для затвердження на засідання комісії план її роботи;
- ❖ бере участь у формуванні складу комісії;
- ❖ підписує протокол засідань, веде переписку від імені комісії;
- ❖ доповідає Виконкому НОК України про роботу комісії та готує матеріали з окремих питань на його засідання;
- ❖ надає свої пропозиції до бюджету.

Очолює комісію почесний член НОК, віце-президент Федерації біатлону України Карленко Василь Павлович.

Комісія НОК України «Олімпійська освіта і культура» – діє з метою поширення олімпійських цінностей, культурної спадщини олімпійського руху в Україні, залучення фахівців і громадськості до розбудови олімпійського руху в країні, дотримання вимог вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів стосовно олімпійської освіти, культури та олімпійської спадщини для сталого розвитку суспільства.

Основними завданнями комісії є:

- ❖ популяризація, розвиток і поширення олімпійських ідеалів і принципів, гуманістичних цінностей олімпізму, олімпійського руху та Олімпійських ігор серед населення України, передусім, серед дітей і молоді;
- ❖ вивчення олімпійської спадщини України та сприяння її збереженню;
- ❖ вивчення і поширення культурної спадщини олімпійського руху;
- ❖ сприяння розвитку системи олімпійської освіти в Україні як важливої складової сталого розвитку суспільства;
- ❖ сприяння активізації досліджень у галузі олімпійського спорту та олімпійської освіти;
- ❖ розгляд питань діяльності НОК України відповідно до напрямів роботи комісії;
- ❖ прийняття рішень із питань, віднесених до компетенції комісії.

Комісія відповідно до покладених на неї завдань: веде пропаганду олімпійських ідеалів і принципів, гуманістичних цінностей олімпізму, олімпійського руху та Олімпійських ігор серед населення України, передусім, серед дітей і молоді; виступає співорганізатором наукових конгресів, симпозіумів, семінарів із питань історії, проблематики олімпійського руху та олімпійської освіти; співпрацює з Міжнародним центром олімпійських досліджень та освіти (Київ) у сфері наукових досліджень і координує діяльність регіональних центрів; вивчає та сприяє збереженню олімпійської спадщини України; поширює цінності олімпійської культури серед дітей та молоді; сприяє участі фахівців України в заходах Міжнародної олімпійської академії, Міжнародного центру олімпійських досліджень (Лозанна), в міжнародних конгресах, симпозіумах, семінарах тощо; готує до видання олімпійську літературу; бере участь у заходах НОК України, пов'язаних із поширенням олімпійських цінностей; розглядає подані суб'єктами олімпійського руху документи, листи, звернення, заяви, пояснення відповідно до напрямку своєї роботи; заслуховує на засіданнях суб'єктів олімпійського руху; залучає до своєї роботи експертів, фахівців із відповідного напрямку; надає рекомендації щодо вирішення проблемних питань, висвітлених у документах, листах, зверненнях, заявах та повідомляє про своє рішення Виконкомом НОК України; у межах своєї компетенції вирішує питання щодо надання суб'єктам олімпійського руху допомоги, в тому числі фінансової; виконує інші функції, що впливають із покладених на неї завдань.

Комісія має право:

- ❖ залучати членів НОК України, фахівців Виконавчої дирекції НОК

України, експертів та фахівців до розгляду питань, що належать до її компетенції;

❖ отримувати від Виконавчої дирекції НОК України, членів НОК України, інших суб'єктів олімпійського руху інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань.

Комісія налічує не менше 5 і не більше 20 членів, включаючи: голову, заступника голову, членів комісії.

Голова комісії має такі повноваження:

- ❖ організовує роботу комісії;
- ❖ проводить засідання комісії та головує на них;
- ❖ організовує роботу членів комісії відповідно до напрямку роботи та її плану роботи;
- ❖ розробляє та виносить для затвердження на засідання комісії план її роботи;
- ❖ бере участь у формуванні складу комісії;
- ❖ підписує протокол засідань, веде переписку від імені комісії;
- ❖ доповідає Виконкому НОК України про роботу комісії та готує матеріали з окремих питань на його засідання;
- ❖ надає свої пропозиції до бюджету.

Очолює комісію віце-президент НОК, президент Олімпійської академії України, голова комісії Булатова Марія Михайлівна.

Комісія НОК України «Осередки НОК України» – діє з метою залучення членів НОК України та фахівців із фізичної культури і спорту до розбудови олімпійського руху в Україні, захисту прав членів олімпійського руху, дотримання вимог вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів та з метою забезпечення окремих напрямів роботи НОК України.

Основними завданнями комісії є:

- ❖ сприяння розвитку і захисту олімпійського руху в Україні, дотримання норм і вимог Олімпійської хартії, Кодексу етики Міжнародного олімпійського комітету, Антидопінгового кодексу, Статуту Національного олімпійського комітету України та чинного законодавства України;
- ❖ сприяння діяльності суб'єктів олімпійського руху в Україні з метою популяризації основних принципів та ідей олімпізму на регіональному рівні, сприяння впровадженню олімпізму в програми фізичного виховання і спорту в закладах освіти;
- ❖ сприяння вивченню і збереженню олімпійської історії та традицій в регіонах шляхом поширення олімпійської освіти і культури;
- ❖ сприяння підвищенню ролі жінок у спорті на всіх рівнях та суворе дотримання принципу рівноправ'я чоловіків та жінок;
- ❖ протидія будь-якому політичному або комерційному зловживанню спортом та атлетами;
- ❖ сприяння підготовці олімпійського резерву, розвитку спорту вищих досягнень і підготовці атлетів до участі в Олімпійських іграх;
- ❖ сприяння гармонійному розвитку фізичних і моральних якостей людей, зміцненню їх здоров'я та духовному збагаченню;

❖ організація і координація діяльності осередків НОК України щодо забезпечення виконання Програми розвитку олімпійського руху в Україні на період 2019-2022 років;

❖ сприяння взаємодії членів комісії та представників відділень НОК України в областях з іншими комісіями НОК України;

❖ розгляд на засіданнях питань діяльності НОК України відповідно до напрямів роботи, за які відповідає комісія.

❖ прийняття рішень із питань, віднесених до компетенції Комісії.

Комісія має право: залучати членів НОК України, фахівців Виконавчої дирекції НОК України, експертів та фахівців до розгляду питань, що належать до її компетенції; отримувати від Виконавчої дирекції НОК України, членів НОК України, інших суб'єктів олімпійського руху інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань.

Голова комісії має такі повноваження:

❖ організовує роботу комісії;

❖ проводить засідання комісії та головує на них;

❖ організовує роботу членів комісії відповідно до напряму роботи та плану роботи комісії;

❖ розробляє та виносить для затвердження на засідання комісії план роботи комісії;

❖ бере участь у формуванні складу комісії;

❖ підписує протокол засідань, веде переписку від імені комісії;

❖ доповідає Виконкому НОК України про роботу комісії та готує матеріали з окремих питань на його засідання;

❖ надає свої пропозиції до бюджету.

Очолює комісію голова Ревізійної комісії НОК України, член НОК України Ковальов Володимир Олексійович.

Комісія НОК України з нагороджень – діє з метою залучення членів НОК України та фахівців із фізичної культури і спорту до розбудови олімпійського руху в Україні, захисту прав членів олімпійського руху, дотримання вимог вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів та з метою забезпечення окремих напрямів роботи НОК України.

Основними завданнями комісії є:

❖ розгляд на засіданнях звернень про нагородження особистостей, які зробили вагомий внесок у розвиток національного та міжнародного олімпійського руху, наданих суб'єктами олімпійського руху не пізніше 5 числа кожного місяця;

❖ винесення рішень щодо нагородження Почесною відзнакою НОК України, подякою та пам'ятним знаком НОК України «За внесок в олімпійський рух»;

❖ прийняття рішень із питань, віднесених до компетенції комісії.

Комісія відповідно до покладених на неї завдань: розглядає подання суб'єктів олімпійського руху, листи, звернення, заяви, пояснення відповідно до напряму своєї роботи; на своїх засіданнях заслуховує суб'єктів олімпійського руху; залучає до своєї роботи експертів, фахівців із відповідного напряму;

надає рекомендації щодо вирішення проблемних питань, висвітлених у документах, листах, зверненнях, заявах та повідомляє про своє рішення Виконком НОК України; виконує інші функції, що впливають із покладених на неї завдань.

Комісія має право:

- ❖ залучати членів НОК України, фахівців Виконавчої дирекції НОК України, експертів і фахівців до розгляду питань, що належать до її компетенції;

- ❖ отримувати від Виконавчої дирекції НОК України, членів НОК України, інших суб'єктів олімпійського руху інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань.

Комісія налічує не менше 5 і не більше 15 членів, включаючи: голову, заступника голову, членів комісії.

Голова комісії має такі повноваження:

- ❖ організовує роботу комісії;
- ❖ проводить засідання комісії;
- ❖ організовує роботу членів комісії відповідно до напрямку роботи та плану роботи комісії;

- ❖ розробляє та вносить для затвердження на засідання комісії план роботи комісії.

- ❖ надає на розгляд Виконкому кандидатури членів комісії;

- ❖ погоджує із президентом та виконавчим директором кандидатуру секретаря комісії;

- ❖ доповідає Виконкому НОК України про роботу комісії та готує матеріали з окремих питань на його засідання;

- ❖ надає свої пропозиції до бюджету.

Очолює комісію віце-президент НОК України, член МОК, олімпійський чемпіон Борзов Валерій Пилипович.

Комісія НОК України «Олімпійські федерації» – діє з метою залучення членів НОК України та фахівців із фізичної культури і спорту до розбудови олімпійського руху в Україні, захисту прав членів олімпійського руху, дотримання вимог вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів та з метою забезпечення окремих напрямів роботи НОК України.

Основними завданнями комісії є:

- ❖ розгляд на засіданнях питань діяльності НОК України відповідно до напрямів роботи, за які відповідає комісія;

- ❖ прийняття рішень із питань, віднесених до компетенції комісії.

Комісія відповідно до покладених на неї завдань: розглядає подані суб'єктами олімпійського руху документи, листи, звернення, заяви, пояснення відповідно до напрямку своєї роботи; на своїх засіданнях заслуховує суб'єктів олімпійського руху; залучає до своєї роботи експертів, фахівців із відповідного напрямку; надає рекомендації щодо вирішення проблемних питань, висвітлених у документах, листах, зверненнях, заявах та повідомляє про своє рішення Виконком НОК України; у межах своєї компетенції вирішує питання щодо надання суб'єктам олімпійського руху допомоги, в тому числі фінансової; за

необхідності комісія може приймати рішення шляхом опитування, використовуючи електронні засоби зв'язку; виконує інші функції, що впливають із покладених на неї завдань.

Комісія має право:

- ❖ залучати членів НОК України, фахівців Виконавчої дирекції НОК України, експертів та фахівців до розгляду питань, що належать до її компетенції;
- ❖ отримувати від Виконавчої дирекції НОК України, членів НОК України, інших суб'єктів олімпійського руху інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань.

Комісія налічує не менше 5 і не більше 20 членів, включаючи: голову, заступника голову, члена комісії атлетів НОК України, членів комісії.

Голова комісії має такі повноваження:

- ❖ організовує роботу комісії;
- ❖ проводить засідання комісії та головує на них;
- ❖ організовує роботу членів комісії відповідно до напрямку роботи та плану роботи комісії;
- ❖ розробляє та виносить для затвердження на засідання комісії план її роботи;
- ❖ бере участь у формуванні складу комісії;
- ❖ підписує протокол засідань, веде переписку від імені комісії;
- ❖ доповідає Виконкому НОК України про роботу комісії та готує матеріали з окремих питань на його засідання;
- ❖ надає свої пропозиції до бюджету.

Очолює комісію віце-президент НОК, президент Федерації легкої атлетики України Сафіуллін Равіль Сафович.

Комісія НОК України «Суб'єкти олімпійського руху» – діє з метою залучення членів НОК України та фахівців із фізичної культури і спорту до розбудови олімпійського руху в Україні, захисту прав членів олімпійського руху, дотримання вимог вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів та з метою забезпечення окремих напрямів роботи НОК України.

Основними завданнями комісії є:

- ❖ розгляд на засіданнях питань діяльності НОК України відповідно до напрямів роботи, за які відповідає комісія;
- ❖ прийняття рішень із питань, віднесених до компетенції комісії.

Комісія відповідно до покладених на неї завдань: розглядає подані суб'єктами олімпійського руху документи, листи, звернення, заяви, пояснення відповідно до напрямку своєї роботи; за необхідності комісія може приймати рішення шляхом опитування, використовуючи електронні засоби зв'язку; на своїх засіданнях заслуховує суб'єктів олімпійського руху; залучає до своєї роботи експертів, фахівців із відповідного напрямку; надає рекомендації щодо вирішення проблемних питань, висвітлених у документах, листах, зверненнях, заявах та повідомляє про своє рішення Виконкомом НОК України; у межах своєї компетенції вирішує питання щодо надання суб'єктам олімпійського руху

допомоги, в тому числі фінансової; виконує інші функції, що впливають із покладених на неї завдань.

Комісія має право:

- ❖ залучати членів НОК України, фахівців Виконавчої дирекції НОК України, експертів та фахівців до розгляду питань, що належать до її компетенції;

- ❖ отримувати від Виконавчої дирекції НОК України, членів НОК України, інших суб'єктів олімпійського руху інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань.

Комісія налічує не менше 5 і не більше 20 членів, включаючи: голову, заступника голову, членів комісії, представника комісії атлетів.

Голова комісії має такі повноваження:

- ❖ організовує роботу комісії;
- ❖ проводить засідання комісії та головує на них;
- ❖ організовує роботу членів комісії відповідно до напряму роботи та плану її роботи;
- ❖ розробляє та виносить для затвердження на засідання комісії план її роботи;
- ❖ бере участь у формуванні складу комісії;
- ❖ підписує протокол засідань, веде переписку від імені комісії;
- ❖ доповідає Виконкому НОК України про роботу комісії та готує матеріали з окремих питань на його засідання;
- ❖ надає свої пропозиції до бюджету.

Очолює комісію член НОК, голова ФСТ «Спартак» Баженков Євген Володимирович.

Комісія НОК України «Маркетингова комісія» – діє з метою залучення членів НОК України та фахівців із фізичної культури і спорту до розбудови олімпійського руху в Україні, захисту прав членів олімпійського руху, дотримання вимог вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів та з метою забезпечення окремих напрямів роботи НОК України.

Основними завданнями комісії є:

- ❖ розгляд на засіданнях питань діяльності НОК України відповідно до напрямів роботи, за які відповідає комісія;
  - ❖ прийняття рішень із питань, віднесених до компетенції комісії;
- Рішення комісії носять рекомендаційний характер і підлягають обов'язковому затвердженню Виконкомом НОК України.

Комісія відповідно до покладених на неї завдань:

- ❖ розглядає подані спонсорами, партнерами, можливими спонсорами / партнерами документи, листи, звернення, відповідно до напряму своєї роботи;
- ❖ залучає до своєї роботи експертів, фахівців із відповідного напряму;
- ❖ надає рекомендації щодо вирішення питань / запитів, висвітлених у документах, листах, зверненнях та повідомляє про своє рішення Виконкомом НОК України;

❖ у межах своєї компетенції вирішує питання, які винесені на розгляд під час засідання;

❖ виконує інші функції, що впливають із покладених на неї завдань.

Комісія має право:

❖ залучати членів НОК України, фахівців Виконавчої дирекції НОК України, експертів та фахівців до розгляду питань, що належать до її компетенції;

❖ отримувати від Виконавчої дирекції НОК України, членів НОК України, інших суб'єктів олімпійського руху інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань.

Комісія налічує не менше 5 і не більше 20 членів, включаючи: голову, заступника голову, членів комісії.

Голова комісії має такі повноваження:

❖ організовує роботу комісії;

❖ проводить засідання комісії та головує на них;

❖ організовує роботу членів комісії відповідно до напрямку роботи та плану її роботи;

❖ розробляє та виносить для затвердження на засідання комісії план її роботи;

❖ бере участь у формуванні складу комісії;

❖ підписує протокол засідань, веде переписку від імені комісії;

❖ доповідає Виконкому НОК України про роботу комісії та готує матеріали з окремих питань на його засідання;

❖ надає свої пропозиції до бюджету.

Очолює комісію генеральний директор PEAK Ukraine Гаврик Сергій Юрійович.

? Питання для самоконтролю

1. На що спрямовує свою діяльність Комісія атлетів НОК України?

2. Окресліть основні завдання Комісії атлетів НОК України.

3. Що пропагує Комісія «Чесна гра» НОК України? Назвіть основні її завдання.

4. На що спрямовує свою діяльність Медична комісія НОК України?

5. Хто входить до складу Комісії НОК України «Жінки в спорті»?

6. Назвіть основні завдання Комісії НОК України «Преса та комунікації».

7. Назвіть основні завдання Комісії НОК України «Маркетингова комісія».

8. З якою метою діє Комісія НОК України з нагороджень?

9. На що спрямована діяльність Етичної комісії НОК України?

10. Яку місію виконує Комісія НОК України «Закордонне українство»?

11. Сформулюйте мету діяльності Комісії НОК України «Олімпійська освіта і культура».

Тести

1. *Хто нині очолює Комісію атлетів НОК України?*

А) українська легкоатлетка, чемпіонка світу, бронзова призерка Олімпійських ігор, триразова чемпіонка Європи, заслужений майстер спорту України Саладуха Ольга Валеріївна;

Б) доктор медичних наук, перший заступник голови ФСТ «Динамо» України, віце-президент НОК Корж Віктор Петрович;

В) почесний член НОК, віце-президент Федерації біатлону України Карленко Василь Павлович.

2. *З якою метою діє Комісія «Чесна гра» НОК України?*

А) пропагування однієї з основних олімпійських цінностей «Fair Play»;

Б) залучення членів НОК України та фахівців із фізичної культури і спорту до розбудови олімпійського руху в Україні, захисту прав членів олімпійського руху, дотримання вимог вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів та з метою забезпечення окремих напрямів роботи НОК України;

В) стимулювання дотримання в діяльності НОК України етико-дисциплінарних норм суб'єктами олімпійського руху в Україні, визначених Статутом НОК України, та особами, які акредитовані НОК України на Олімпійських іграх.

3. *З якою метою діє Комісія «Жінки в спорті» НОК України?*

А) залучення членів НОК України та фахівців із фізичної культури і спорту до розбудови олімпійського руху в Україні, захисту прав членів олімпійського руху, дотримання вимог вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів та з метою забезпечення окремих напрямів роботи НОК України;

Б) поширення олімпійських цінностей, культурної спадщини олімпійського руху в Україні, залучення фахівців і громадськості до розбудови олімпійського руху в країні, дотримання вимог вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів стосовно олімпійської освіти, культури та олімпійської спадщини для сталого розвитку суспільства;

В) пропагування однієї з основних олімпійських цінностей «Fair Play».

4. *Хто нині очолює Комісію НОК України «Преса та комунікації»?*

А) член виконкому НОК України, член-кореспондент Академії педагогічних наук України, лауреат державної премії України в галузі науки і техніки Волков Олег Ігорович;

Б) віце-президент НОК України, член МОК, олімпійський чемпіон Борзов Валерій Пилипович;

В) віце-президент НОК, президент Федерації легкої атлетики України Сафіуллін Равіль Сафович.

5. *Хто нині очолює Комісію НОК України «Маркетингова комісія»?*

А) генеральний директор РЕАК Ukraine Гаврик Сергій Юрійович;

Б) член НОК, голова ФСТ «Спартак» Баженков Євген Володимирович;

В) голова Ревізійної комісії НОК України, член НОК України Ковальов

Володимир Олексійович.

6. З якою метою діє Комісія НОК України «Олімпійська освіта і культура»?

А) поширення олімпійських цінностей, культурної спадщини олімпійського руху в Україні, залучення фахівців і громадськості до розбудови олімпійського руху в країні, дотримання вимог вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів стосовно олімпійської освіти, культури та олімпійської спадщини для сталого розвитку суспільства;

Б) залучення членів НОК України та фахівців із фізичної культури і спорту, а також фахівців закордонного українства до розбудови олімпійського руху в Україні, захисту прав членів олімпійського руху, забезпечення поглиблення співпраці із закордонними українцями шляхом популяризації досягнень українських спортсменів та пропагування здорового способу життя, дотримання вимог вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів та з метою забезпечення окремих напрямів роботи НОК України;

В) стимулювання дотримання в діяльності НОК України етико-дисциплінарних норм суб'єктами олімпійського руху в Україні, визначених Статутом НОК України, та особами, які акредитовані НОК України на Олімпійських іграх.

7. Скільки членів налічує Комісія НОК України «Закордонне українство»?

А) не менше 5 і не більше 16 членів, включаючи: голову, заступника голови, членів комісії;

Б) не менше 5 і не більше 20 членів, включаючи: голову, заступника голови, членів комісії;

В) не менше 5 і не більше 15 членів, включаючи: голову, заступника голови, членів комісії.

8. Хто нині очолює Комісію НОК України «Олімпійська освіта і культура»?

А) віце-президент НОК, президент Олімпійської академії України Булатова Марія Михайлівна;

Б) віце-президент НОК України, член МОК, олімпійський чемпіон Борзов Валерій Пилипович;

В) почесний член НОК, віце-президент Федерації біатлону України Карленко Василь Павлович.

ГЛОСАРІЙ

Комісія Національного олімпійського комітету України – колегіальний дорадчий орган Виконавчого комітету НОК України, який створюється з метою поглиблення та вдосконалення роботи Виконкому відповідно до напрямів його діяльності та на виконання статутних завдань.

Медичний кодекс – розділ Олімпійської хартії, в якому міститься положення про медичний контроль.

Медичний контроль – процедура обстеження спортсменів, яка виключає застосування учасниками змагань заборонених стимулюючих засобів (антидопінговий контроль) і участь у змаганнях жінок-осіб з ознаками двостатевості (секс-контроль, який проходять тільки жінки).

Міжнародна олімпійська академія – спеціалізована установа, яка діє під патронатом МОК і фінансується НОК Греції. Її основні завдання спрямовані на вивчення теорії та практики підготовки спортсменів, фізичного виховання та на пропаганду олімпійського руху.

Міжнародний олімпійський комітет (МОК) – найвищий керівний орган олімпійського руху сучасності.

Міжнародні спортивні об'єднання – всесвітні та регіональні неурядові міжнародні організації.

Національна олімпійська команда – делегація НОК, яка бере участь в Олімпійських іграх. Формується національним олімпійським комітетом за поданням національних спортивних федерацій із видів спорту та інших організацій. До складу команди входять спортсмени, тренери, офіційні представники, технічний та обслуговуючий персонал.

Національний олімпійський комітет (НОК) – керівний орган олімпійського руху в окремій країні.

Олімпіада – чотирирічний період, який розпочинається з Ігор Олімпіади і завершується відкриттям Ігор наступної Олімпіади. Такий підхід був запозичений у стародавніх греків. Не можна ототожнювати поняття «олімпіада» й «олімпійські ігри».

Олімпізм – філософія життя, яка поєднує в єдине, збалансоване ціле гідність тіла й духу; концепція виховання гармонійно розвиненої людини засобами спорту; розповсюдження гуманістичних ідей в житті суспільства; розвиток співробітництва, взаєморозуміння та взаємодопомоги.

Олімпійське виховання – процес цілеспрямованого й систематичного впливу суб'єкта виховання на об'єкт в інтересах розвитку якостей, що відповідають меті та завданням виховної системи «Олімпійська педагогіка».

Олімпійське виховання – виховання в рамках олімпійського руху. Виховання спортсмена, який не тільки здатний показувати високі результати, але і являє собою особистість з яскраво вираженою гуманістичною спрямованістю.

Олімпійська освіта – складова олімпійського руху, метою якого є не тільки фізичне вдосконалення, але й його духовне та моральне виховання.

Олімпійська освіта – цілеспрямований процес пізнання закономірностей формування і розвитку олімпійського руху, його впливу на задоволення культурно-освітніх потреб особистості та суспільства.

Олімпійська освіта – розділ педагогічної діяльності, зміст якого сприяє залученню дітей до гуманістичних ідеалів і цінностей олімпізму.

Олімпійська символіка – комплекс атрибутів олімпійського руху. Основними з них є загальний олімпійський символ, олімпійський девіз, олімпійська емблема, олімпійський прапор. Ця символіка є власністю МОК і не може бути використана без дозволу з рекламною або комерційною метою.

Олімпійська солідарність – програма МОК із надання допомоги національним комітетам у розвитку олімпійського руху. Вона передбачає пропаганду олімпійських ідей, допомогу в організації підготовки й участі національних команд у змаганнях, розширення контактів між НОК, організацію курсів і семінарів.

Олімпійська хартія – документ, у якому подано правила й викладено основоположні принципи розвитку олімпійського руху та проведення ОІ.

Олімпійське визнання – визнання Міжнародним олімпійським комітетом: 1) національних олімпійських комітетів окремих країн, що дозволяє їм відправляти національні команди на ОІ; 2) міжнародних спортивних федерацій, що є підставою для визнання відповідного виду спорту олімпійським, а це забезпечує їх включення до програми ОІ.

Олімпійський музей – центр наукових досліджень у галузі олімпійського спорту, олімпійської освіти і виховання. Був відкритий у Лозанні 23 червня 1993 року.

Олімпійський рух – найбільш масштабний соціальний рух сучасної епохи, що спирається на концепцію олімпізму й охоплює світове суспільство в дусі взаємного визнання та співпраці без дискримінації за расовими, національними, політичними й економічними ознаками.

Олімпійський символ – п'ять переплєтених кілець (блакитне, чорне, червоне – у верхньому ряду, жовте й зелене – у нижньому), які символізують об'єднання п'яти континентів в олімпійському русі. Символ був запропонований П'єром де Кубертенем і затверджений МОК у 1913 році.

Олімпійський спорт – міжнародний, багатофункціональний спортивний рух, спрямований на пропаганду загальнолюдських, гуманістичних цінностей згідно з концепцією олімпізму; найважливіша складова міжнародного спортивного руху, який є невід'ємним атрибутом сучасного суспільного життя та міжнародних відносин.

Олімпійський стадіон – головний стадіон ОІ, на якому проводяться церемонії відкриття і закриття, а також змагання з найбільш популярних видів спорту.

Олімпійський церемоніал – три основні урочисті церемонії ОІ, передбачені Олімпійською хартією, а саме: відкриття, нагородження переможців, закриття.

Олімпійський чемпіон – спортсмен або команда, які здобули золоту медаль на Іграх Олімпіади або зимових ОІ.

Олімпійські види спорту – визнані Міжнародним олімпійським комітетом види спорту, з яких можуть проводитися змагання на ОІ. Олімпійський вид спорту повинен мати міжнародне визнання, ґрунтуватися на високих вимогах до фізичних можливостей людини.

Олімпійські ігри – змагання між спортсменами з індивідуальних і командних видів спорту, визнані МОК як олімпійські. ОІ складаються з Ігор Олімпіади і зимових ОІ, кожні з яких проводяться один раз на чотири роки.

Олімпійські нагороди – медалі, дипломи, призи, які затверджуються та присуджуються Міжнародним олімпійським комітетом. Медалями нагороджуються призери, дипломами – усі призери, а також спортсмени, які вибороли 4-6 місця. До нагород, які присуджує МОК за особливі заслуги в розвитку олімпійського руху, належать Олімпійський кубок та Олімпійський орден.

Організаційний комітет олімпійських ігор (ОІ) – громадський виконавчий орган з юридичним статусом, який здійснює матеріально-технічне забезпечення проведення ОІ та несе відповідальність за виконання обов'язків олімпійського міста.

Програма Олімпійських ігор – комплекс видів спорту та спортивних дисциплін, з яких проводяться змагання на ОІ. Програму ОІ, до якої входять тільки олімпійські види спорту, розробляє МОК.

Система олімпійських змагань – система відбору учасників ОІ і визначення переможців. Залежно від специфіки видів спорту МСФ визначає систему проведення змагань: олімпійську чи кубкову (з вибуванням), кругову, змішану. З метою обмеження кількості учасників у деяких видах спорту МСФ встановлює кваліфікаційні нормативи, виконати які мають усі учасники напередодні ОІ.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бубка С. Н. Олімпійське сузір'я України: атлети. Київ : Олімпійська література, 2010. 166 с.
2. Бубка С. Н. Олимпийский спорт в обществе: история развития и современное состояние. Киев : Олимпийская литература, 2012. 260 с.
3. Бубка С. Н. Олімпійське сузір'я України: тренери. Київ : Олімпійська література, 2011. 251 с.
4. Булатова М. М. Енциклопедія олімпійського спорту в запитаннях і відповідях. Київ : Олімпійська література, 2009. 400 с.
5. Булатова М. М. Олімпійська освіта : методичні рекомендації. Київ : Олімпійська література, 2012. 37 с.
6. Булатова М. М. Президенти Міжнародного олімпійського комітету. Життя та діяльність. Київ : Олімпійська академія України, 2001. 117 с.
7. Булатова М. М. Олімпійська академія України. Київ : ТОВ Друкарня «Літера», 2011. 110 с.
8. Волошин А. П. На олімпійській хвилі. Київ : «МП Леся», 2008. 448 с.
9. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта: теорія і практика : навчальний посібник. Київ, 2011. 335 с. URL: https://unisport.edu.ua/sites/default/files/biblioteka_nadhodzhennya/ermorlova_book.pdf
10. Пітин М. П. Олімпійська освіта в умовах інформаційного суспільства: перспективи досліджень. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт*. Чернігів, 2012. Вип. 98; Т. 2 С. 122–125.
11. Платонов В. Н. Олімпійський спорт. Київ : Олімпійська література, 2009. 736 с.
12. Солопчук М. С. Олімпійська освіта. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет ім. Івана Огієнка, 2013. 176 с.
13. Теорія та практика олімпійської освіти : навчальний посібник / уклад. Я. П. Галан. Чернівці : Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. 2021. 112 с.
14. Yaroslav Galan Implementation of Olympic education in the process of preparing the specialists of physical education and sport. *Trends and perspectives in physical culture and sports : The VI th Edition international scientific conference (Suceava, 26th–27th of May 2016)*. Suceava : University Stefan cel Mare», 2016. P. 220.

Інформаційні ресурси

1. 25 років разом. Олімпійська освіта / за заг. ред. С. Н. Бубки, М. М. Булатової. Київ, 2017. 128 с. URL: https://unisport.com.ua/sites/default/files/vseDocumenti/25_rokyv_0.pdf
2. Булатова М., Єрмолова В. Олімпійській академії України – 25 років: сторінки історії та сьогодення. URL: <http://sportnauka.org.ua/wp->

content/uploads/nvos/articles/2016.3_2.pdf

3. Національний олімпійський комітет України : офіційний сайт. URL: <http://noc-ukr.org/>

4. Національний олімпійський комітет України. Олімпійська хартія 2020. URL: <https://noc-ukr.org/about/officialdocuments/olimpiyska-khartiya/>

5. Про антидопінгову діяльність у спорті : Закон України від 26.01.2022 № 2011-IX. *Верховної Ради України*. 2001. № 23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-20#Text>

6. Про підтримку олімпійського, параолімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні : Закон України від 14.09.2000 № 1954-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1954-14#Text>

7. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 № 3808-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>

Навчальне видання
(українською мовою)

Сватьєв Андрій Вячеславович
Симонік Анастасія Володимирівна
Верітов Олександр Ігорович
Воронкова Тетяна Володимирівна

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ

Конспект лекцій
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності «Фізична культура і спорт»
освітньо-професійної програми «Спорт»

Рецензент *С.І. Караулова*
Відповідальний за випуск *М.В. Маліков*
Коректор *Н.В. Мацюх*